

TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI DOLGOZAT

Lukács- Farkas József

2012

**Az ÁFA- csalások legjellemzőbb elkövetési formái és
megoldási kísérleteik
(A körhintacsálás nyomozásával kapcsolatos kérdések)**

2012

Nemzeti Köszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Vám- és Pénzügyőri tanszék

Lukács- Farkas József

bűnügyi igazgatási szak- pénzügyi nyomozói szakirány

Konzulens:

Dr. Szabó Andrea püőr. alezredes

Pungor Zoltán püőr. hadnagy

1. Bevezető gondolatok

„a bűnözők mindig egy lépéssel előttünk járnak”

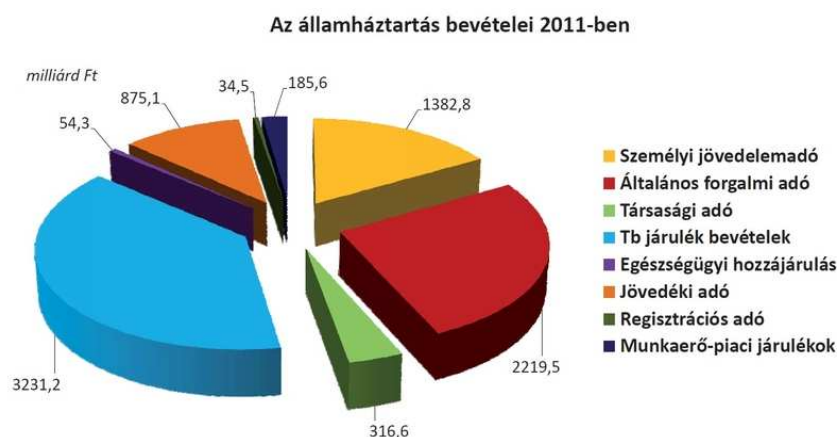
Ez a mondat gyakran hangzott el a nálam jóval tapasztaltabb pénzügyőrök szájából azon 6 hét alatt, amelyet mellettük tölthettem a nyári gyakorló szolgálataim idején. A későbbi munkámat nagyban érintő témában való elmélyedéssel szeretném ezt a távolságot köztük és köztünk minél kisebbre változtatni.

Tudományos diákköri dolgozatom témaválasztásánál igyekeztem ezt figyelembe venni, így választottam a költségvetési csalás tényállásának ezen szegmensét, illetve az általa okozott problémák további elemzését. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Nyugat-Magyarországi Bűnügyi Főigazgatóságán töltött szakmai gyakorlataim alatt sikerült átfogóbb képet nyernem ezen bűncselekményekről, amelyek közül az ÁFA- befizetésekkel kapcsolatos visszaélések voltak a legjellemzőbbek, és mint csekély gyakorlati tapasztalattal rendelkező pénzügyőr hallgató hasznosnak gondoltam a témában való elmélyülést, különösen a gazdasági bűncselekmények nyomozásának kriminalisztikai illetve büntetőeljárás-jogi problémáiban. Dolgozatomban szintén ki kívánok térni a 2004. évi Európai Unió csatlakozás okozta változásokra, amely részben új, eddig ismeretlen problémák elé állította a magyar rendvédelmet, de ugyanakkor lehetőséget nyújtott a határokon átnyúló problémák különböző nemzetközi együttműködésekkel történő megoldására, mivel a nemzetközi szintű kooperáció ugyancsak egyre nagyobb jelentőséget nyer napjainkban.

A 2010-es évet követően az oly sokat hangoztatott új gazdaságpolitikai intézkedések nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket (nem feltétlen az eszközök alkalmatlan voltáról van szó, csupán arról, hogy némelyiket rossz időben alkalmazták, pl.: egykulcsos SZJA-t egy válság sújtotta gazdaságban nem volt a legszerencsésebb bevezetni). Az így elhibázott döntések, rosszul felhasznált összegek eredménye az adófizetői terhek jelentős emelése lett, ez nem használt a ”gazdaság kifehéritése”- elnevezésű folyamatnak. Miután a vállalkozások nagy része a csődeljárás, ill. felszámolás szélén áll, az utolsó forintjaikat megpróbálják megmenteni, és nem az államháztartás részére, hanem a saját maguknak. A hagyományos, eddig itt-ott időlegesen bevált módszerekkel is próbálkoznak, de újabb és újabb megoldásokkal rukkolnak majd elő, amely hatalmas terhet fog róni a NAV- ra a közeljövőben. Nem kizárólag az adóhatóságokra és a felszámolással foglalkozó cégekre,

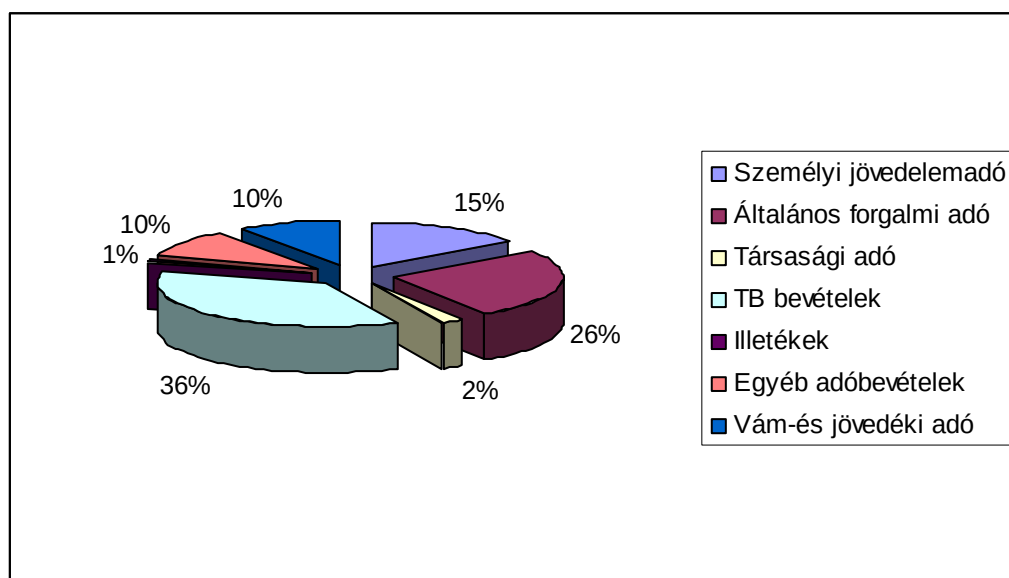
hanem a nyomozó-igazgatóságokra is, hiszen az elkövetett bűncselekmények felderítése és bizonyítása, ill. az elkövetők elfogása őket terheli.

Az alábbi két grafikon 2011-es adatokat jelöl:

1

A fenti ábrán jelölt összegek szinte egészét akár közvetlenül (SZJA, TB) akár közvetetten (ÁFA, jövedéki adó), de az állampolgárok, ill. a vállalkozások fizetik meg, ahogy a következő grafikon is mutatja:

2

Ez természetesen önmagában még nem lehetne ok az adózás megtagadására, annak okai ennél sokkal szerteágazóbbak, csupán egyet említettem közülük.

A jövőre vonatkozólag annyit nyilvánvalóan megállapíthatunk, hogy elegendő motiváció és versenyképes jövedelem, igazságos adórendszer híján ezen delictum mindvégig jellemző marad társadalmunkra és a jelenleg egy hosszú folyamat eredményeként kialakult helyzet csak romlani fog.

¹⁻² - Bulletin 2011-es év 8-10. oldal

2.Az adófizetés történetének rövid áttekintése

„Reddite quae sunt Caesaris, Caesari, et quae sunt Dei, Deo!”, „adjátok meg a császárnak mi a császáré, az Istennek, mi az Istené”³- így hangzik Jézus intése a farizeusok felé, melyet akkor intézett feléjük, mikor megkérdezték tőle, hogy szabad-e a császárnak adót fizetniük. Ebből a beszélgetésből könnyen levonható tehát a következtetés, hogy az adó be nem fizetésének gondolata korántsem új keletű, közel egyidős az adófizetési kötelezettség megjelenésével.

2.1.Ókor

Már az Ie. 3000 körüli időkben Alsó-és Felső Egyiptom egyesítését követően szedtek vámot a Níluson, s az embereknek aratási adót kellett fizetniük.

Hammurapi, Mezopotámia királya már törvénykönyvében is, tudatosan lépett fel az adófizetést megtagadó polgárok ellen: „Ha akár gyalogos, akár halász, akinek a király hadi útján menetelni a hivatása, nem indul el, avagy pedig zsoldost bérel és helyettesét küldi el, akár gyalogos, akár halász az illető: ölessék meg, az általa bérelt egyén pedig házáat foglalja el.”⁴ - hangzik el a törvénykönyv IV. 26§ -ban. Noha itt nem kifejezetten a klasszikus, pénzben fizetendő adóról van szó, de egyfajta szolgáltatásról, amelyet az állampolgár nyújt a királyának. Itt már nem csak a kötelező szolgáltatás, de szó szerint kőbe vésve jelenik meg vele együtt a szankció is.

A később az ókori keleten megjelenő nagy hódító birodalmak gazdasági fő pillérje volt lényegében az állandó hódítás, hiszen szükségleteiket a leigázott népekre kivetett adókból fedezték, ez elsősorban az asszír és a perzsa birodalmakra (később a Mongol- és Török Birodalmakra volt jellemző. Miután elfogytak a meghódítható területek lényegében a birodalmak újabb adófizetők, kizsákmányolható népek híján összedőltek.

A Római Birodalomban erős hivatalnoki réteg volt jelen, ez éreztette hatását az adófizetés területén is: az adó beszedését közvetetten a procuratorok végezték, ők felügyelték a folyamatot a provinciák szintjén, közvetlenül az ún. adóbérlők szedték be(a legtöbb provinciában a kivetés is az ő feladatuk volt) azt, ami a császárnak járt. Cicero az adót „nervos rei publicae”-nek tekintette, azaz az állam idegeinek- ez a kifejezés jól mutatja a

³ Máté 22.21

⁴ Dr. Kmoskó Mihály: Hamurabi törvényei 1922, Az Erdélyi Múzeum egyesület kiadványai II. füzet 32. o

tartományok hozzájárulásának fontosságát a császári kincstárhoz, ennek ellenére a római jogban nem találunk az adócsalást szankcionáló büntetéseket. Tartalmazta azonban a csalás (falsum ill. quasi falsum) valamint a lopás (furtum) delictumokat. Mindezek ellenére vagy a római adózási rendszer, vagy a birodalom gyors terjeszkedésének köszönhetően (a rabszolgák elvégezték a termelő tevékenységet a római polgárok helyett) de Kr.e 167-re az Itália területén élő polgárok mentesültek az adófizetés alól.

2.2.Középkor-kora újkor

A Nyugatrómai Birodalom területén létrejövő új államokban is megmaradt a különböző jogcímenek beszedhető állami jövedelmek jelentősége, hiszen az új államoknak is szükségük volt „idegekre”. A földesúri és király részére teljesítendő terhek országonként, de néhol azokon belül is változtak (gondoljunk a Német-Római Birodalom területén létrejövő szinte teljesen önálló fejedelemségekre), ez függött egyrészt az adott királyság hivatalnoki rendszerétől, ill. az uralkodói hatalom központosítottságától. A középkori jobbágnak minden országban egy harmadik irányba is teljesítenie kellett adófizetési kötelezettségét: az egyháznak. A részükre is adójellegű juttatásokat kellett teljesíteni, a pénzben történő adózás csak később terjedt el.

A középkori népi jogok kialakult rendszabályainak az a felfogás szabott irányt, hogy minden alattvaló e minőségéből fakadóan kötelezett közreműködője a közösséget érintő ügyek intézésének. Az államnak az alattvalóival szemben e közérdekű közreműködésre igénye van.

Aki ellenszegül, avagy e kötelességét nem, vagy nem megfelelően teljesíti, az „közfenyíték” alá eső bűncselekményt követ el, amely értékelése gyakran közel esett a hűtlenséghez és ennek keretében a katonai szökéshez. A büntetés alá eső cselekmény a hamis adóbevallás, a vámfizetési kötelezettség megtagadása, az ezek alól való fondorlatos kibúvás. Ezek büntetése a kiközösítés, illetőleg a járművek és az áruk elkobzása volt. Az egyszerű nemfizetés azonban többnyire enyhébb elbírálás alá esett. A germán jogokban a XII. századtól kezdve

vámrövidítés esetében jellemzően csak a tudatos sértés esett büntetés alá, a vámszabályok nem tudása pedig – már akkor is – felmentésre vezetett. A nem tudás esküvel is bizonyítható volt. Mentessített a büntetés alól a vis major is (pl. ha a vámszegő igazolta,

hogy szélvihar vagy jég kényszerítette a vámszedők kikerülésére). Ettől az időtől kezdve volt az elítélés feltétele a károsításra irányuló szándék bizonyítottsága.⁵

A különböző európai országok büntetőjogának fejlődésével, az első büntetőtörvénykönyvek megalkotásával szükségszerűen együtt változtak a büntetési tételek, a büntetések jellege is, tehát a korábbi, inkább a bűnhődést, megtorlást előtérbe helyező ítéletek helyett az inkább a kártalanítást megcélzó bírói döntések születtek. (pl. pénzbüntetések megjelenése) Ennek ellenére a bűnösség még mindig vélelmezett volt, tehát nem kellett bizonyítani.

2.3.Török Birodalom

Nemcsak a történelem más területein, de a középkori adótörténetben is speciális helyet foglal el az Oszmán Birodalom. Óriási kiterjedésével az akkor ismert világ jelentős részét ellenőrzése alá vonta, beleértve az ásványi kincsekben leggazdagabb országokat, ill. a legforgalmasabb kereskedelmi utakat. Rendelkezett a kor legütőképesebb hadseregével, építkezéseik a mai napig hirdetik Mohamed unokáinak gazdagságát. Az ehhez szükséges pénz előteremtése nem mehetett volna végbe egy rendkívül képzett, jól működő hivatalnoki rendszer, megfelelő adótörvények nélkül: „Az adókat alapvetően két kategóriába sorolhatók: volt az állami adó, melynek legnagyobb eleme a harádzs (50 akcse), amit a nem muzulmán lakosoknak, vagyis a rájáknak kellett fizetniük. Az állami adó másik eleme, a robot volt. A törökök létrehoztak egy másik adót is, a földesúri adót (50akcse =1Ft). Ezt a települések adóköteles lakosai pénzben és terményben fizették a földesuraknak. A megvesztegetés a török hivatali rendszer egyik jellemző vonása volt, ami alól még a szultán sem volt kivétel, ezért a kötelezően elvárt ajándék is már-már adónak számított. A XVII. század második felében egyre több rendkívüli adót is kivetettek a törökök.”⁶ Az adót követelték minden elképzelhető formában. A selyemúton zajló kereskedelmet terhelő vámoktól a legspeciálisabb formáig, a gyermekadóig. A hadsereg magját a janicsáralakulat képezte, amely ”adóként” beszédett, kereszténynek született, de az oszmán hitet szolgáló keresztény ifjakkól állt. Mind a gyermekadót (devsirme) mind a más jogcímenek beszédett hozzájárulásokat kezdetben tehát csak a meghódított területek lakosságától követelték, (a gyermekadót elsősorban a szerb területekről)

⁵ Angyal i.m. 15. o.

⁶ <http://hu.scribd.com/doc/10092356/04-Az-Oszman-Birodalom-> (letöltve 2012. 10.01.)

később "adóalannyá" váltak a muzulmán családok is. A korabeli források rámutatnak egy, már akkor megjelenő problémára, mégpedig a hivatalnokok és magának a szultánnak a korrumpáltságára, hiába ellenőrizték tehát szigorúan a defterdárokat és hiába voltak szigorú adótörvényeik ha "a fejétől búzlótt a hal". Szinte valamennyi történelemkönyv tartalmazza, hogy a hódoltsági jobbágy háromfelé adózott, a török adóterhek már-már elviselhetetlenek voltak, ugyanis ha a török földesurak nem szedték be a szultánnak járó adót elkergette őket a földjeikről, ezen kívül saját szakállukra szedhettek a maguk részére is, emellett a korábbi, magyar uraik jussát is szolgáltatniuk kellett. Ennek ellenére források tanúskodnak arról, hogy a magyarországi "ugródeszka" fenntartása óriási terheket rótt a szultán kincstárjára, a devsirme címén szedett gyermekek száma pedig elhanyagolható volt. Oka, hogy a meghódított területek lakossága egyszerűen megszökött az adóztatás elől (itt felfedezhető némi párhuzam a jelenkor és a XVI. századi Magyarország között), vagy elrejtette a megmaradt értékeit a legkülönbözőbb helyekre, így járva túl az adót követelő defterdárak eszén.

2.4.Hazánk

Szent István király röviddel halála előtt (kb. 1030 és 1038 között) kiadott törvénykönyve már rendelkezett mind a királyi, mind az egyházi jövedelmek biztos utánpótlásáról: „ha valakinek az Isten tízet adott egy évben, a tizedik részt adja Istennek”. „Ha valaki tizedét elrejt, kilenc részt fizessen, illetve, ha valaki a püspöknek félretett tizedet meglopja, mint tolvajt ítélik meg és az ebből eredő jóvátétel teljesen a püspöké legyen”.⁷ A fent leírtakból kitűnik tehát, hogy első honalapító királyunk már nem csak az elkövető mai törvényeinkhez képest még mindig rendkívül súlyos büntetéséről rendelkezik, hanem már gondoskodik a sértett számára történő megfelelő jóvátétel fizetéséről.

Az 1301-ben kiadott Aranybulla szintén rendelkezett az adófizetésről: „És, ha a püspökök ellent mondanának, nem fogjuk őket segíteni”⁸- itt III. András nem csak az adót nem fizetőkkel szemben helyezett kilátásba szankciót, hanem azokkal az akkor kiváltságosnak számító püspökökkel szemben is, akik ha nem megfelelő módon vagy mértékben szedték be az tizedet, akkor nem élvezhették eztán a király védelmét.

⁷ Szent István király II. törvénykönyve, 18. pont

⁸ <http://www.ktp.hu/index.php/nemzeti-jelkepek/nemzeti-jelkepek/1071-multidez-az-aranybulla>

I.(Nagy) Lajos király 1351-es törvényeiben szintén azok ellen lépett fel, akik a kilencedet nem szedték be, így a saját birtokaikra csalogatva mások jobbágyságait. Ha valaki vétett a törvények ellen úgy a király a kilencedet saját használatára szedte be.

Lényegében az 1848-as forradalmat megelőző időszakig a különböző, közvetlen az államkincstárba befizetendő adómenyiség nem bírt jelentőséggel. Az államháztartás rendelkezésére álló pénzüsszeg dandárját nem a földesúri, hanem a királyi birtokok jövedelme, ill. a különböző jogcímeken beszedett vámok és regálék adták (pl.: határokon, salétrom,-ill. lőpor, valamint só után fizetett regálék). Mai kifejezéssel élve gazdasági bűncselekményt csak ezekre lehetett elkövetni.

2.4.1.A Csemegi- kódex

Érdekes módon az 1880. szeptember 1-én hatályba lépő új büntetőkódex nem tartalmazott az adócsalásra vonatkozóan semmilyen rendelkezést. Csak más normák, így a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV tv. tartalmazott először ide vonatkozó rendelkezést, amely kihágásnak minősítette az ehhez hasonló rendelkezést. Szankciók tekintetében az 1880. évi XXXVII. tv sem hozott jelentős változásokat, tehát maradtak továbbra is a harmincadhivatali és a harmincad-rendtartás utasításai.

A magyar államháztartást 1869-től a folyamatos hiány jellemezte. Az 1890-es években Wekerle Sándornak, és Baross Gábornak sikerül helyreállítani az állami költségvetés egyensúlyát. Ez szükségszerűen maga után vonta a valutarendszer stabilizációját, viszont feltételezte új adófajták bevezetését is, mint pl. a bányaadók, járadékadó, növelte pl. a házadót.

Az I. Világháborút követő válságos időszakban egyre nagyobb figyelmet szenteltek az államháztartás részére teljesítendő összegek elcsalására, már írásban is konkrétan megjelent az adócsalás fogalma, miután a parlament elfogadta az államkincstár megkárosítására irányuló büntettekről és vétségekről szóló törvényt. E norma 1§-a szerint :„Adócsalás az a cselekmény, amelyet az adóról vagy egyéb köztartozásról rendelkező törvény kifejezetten adócsalásnak nyilvánít”.

A két világháború közötti magyar gazdaságot a csőd szélére juttatták a jóvátétel-fizetések, az államháztartás hiányát új adófajták kivetésével tudták csak valamelyest pótolni, így bevezetésre került 27 új adónem: pl.: 1921: gyújtószeradó, 1925: tűzköadó,1923: villamos,- fényforrás,- és elektroncsőadó, 1935: margarin,- és étolajadó.

Az új adófajták bevezetése, ill. az adózási rendszer bonyolítása (pl. vámjog szabályozásáról szóló 1924. évi XIX. Tc, noha egyes rendelkezéseivel nagyban elősegítette a pénzügyi bűncselekmények szankcionálását is) magával vonta az új, megoldandó feladatokat is. 1933-ban megjelentek az első pénzügyi nyomozócsoporthoz, 1936-ban pedig már rendelet írta elő a rendőrség és a pénzügyőrség együttműködési kötelezettségét. A nyomozócsoporthoz más, hagyományos pénzügyőri feladatot nem végeztek, csak az akkor elkövethető gazdasági bűncselekményekre specializálódtak.

2.4.2.A II. Világháborút követő időszak

Az 1950. évi XLVII. tv. (pénzügyi bűncselekményekről szóló tv.) 1. §-ában megtaláljuk a pénzügyi bűncselekmény fogalmát, melynek érdekessége, hogy a gondatlan elkövetést nem ismeri, valamint pl. az adócsalás delictum szabálysértés "változatát" is ismerték akkoriban, melyet a Pénzügyi Büntető Szabályzat fogalmazott meg: amennyiben az elkövetési érték nem éri el az 5000 Ft-ot, a cselekmény nem bűncselekmény, hanem kihágás volt. A pénzügyi bűncselekményekről szóló tv. szintén részletekbe menőbben szabályozta a jövedéki befizetésekkel kapcsolatos visszaéléseket, ill. a vámtartozások be nem fizetését is.

Az 1959. évi XVIII- as tvr. volt az első olyan norma, amely egyértelműen megfogalmazta, hogy mely cselekmények számítanak adócsalásnak (több adónem tekintetében).

Az ekkor megfogalmazott adócsalás tényállást kisebb változtatásoktól eltekintve érintetlenül vette át az 1961-es büntetőtörvény, ahol a népgazdaság elleni delictumok közt kapott helyet.

Az 1968. évi Sztv.-ben szintén megtalálható egy ehhez hasonló norma, ahol a bűncselekménytől való elhatárolási alapot szintén az elkövetési összeg szolgáltatja, azon kívül itt megtalálható volt már a gondatlan elkövetési alakzat is.

A 2012. december 31-ig hatályos Btk. 310.§-a a következőképp határozta meg az adócsalás tényállását: Aki az adókötelezettség megállapítása szempontjából jelentős tényre (adatra) vonatkozóan valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy ilyen tényt (adatot) a hatóság elől elhallgat, és ezzel vagy más megtévesztő magatartással az adóbevételt csökkenti, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Minősített esetei voltak, ha valaki az adóbevételt nagyobb mértékben csökkentette, ha jelentős mértékben csökkentette, ill. ha különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékben

csökkentette. Büntetendő volt, ha valaki az adó behajtását jelentősen késleltette, vagy megakadályozta. Büntethetőséget kizáró ok volt, ha valaki a vádirat benyújtásáig kiegyenlítette az adótartozását.

Nyomozási feladatok végzése szempontjából jelentős változást hozott a 2006. évi LXX. tv. , amely a Be-t módosította annyiban, hogy az adócsalás bűncselekményt a Vám-és Pénzügyőrség, majd a 2010.évi CXXII. tv értelmében jogutódja, a Nemzeti Adó-és Vámhivatal nyomozati hatáskörébe utalta.

2.5.„Egy elfeledett adócsalás”⁹

„A jövedelemadó törvény? Az egy nagy marhaság.

A kormány legálisan nem adóztathat meg illegális pénzt.

Al Capone (1899-1947)

A következő fejezet lehet, hogy a múltban történt esemény részleteit dolgozza fel, de mégis oly szorosan kapcsolódik a témához, hogy indokolt lehet itt megemlíteni.

A történet a 20-as-30-as évek Amerikájában játszódik. Az Egyesült Államokban dúlt a szesztilalom, a maffiavezérek és csatlósai egymást mészárolták le az utcákon, miközben a lakosság nagy részét folyamatos rettegésben tartották. Az amerikai törvénykezésnek és igazságszolgáltatásnak a gyengeségét mi sem jellemzi jobban, minthogy ezen elkövetők közül szinte senkire nem tudták az általuk elkövetett bűncselekményeket rábizonyítani és elítélni. (ilyen hiba volt, hogy pl. nem létezett egyértelmű jövedelem- fogalom¹⁰, nem nehéz tehát elképzelni, hogy mekkora problémát okozhatott ez az adó-megállapításnál.) Ez okozta Al Capone vesztét is. A „sebhelyesarcúnak” bizonyítania kellett, hogy jövedelme, ami meghaladta az adómentes 5 ezer dollárt, örökségből vagy adományból származott, mivel ez nem sikerült, így a történelem első vagyonosodási vizsgálatát hajtották nála végre. Ekkor szembesültek a hatóságok a szinte megoldhatatlannak tűnő problémával: a terhelt nevén a szó szoros értelemben nem volt semmilyen ingó vagy ingatlan (olyannyira, hogy még lakcíme sem volt hivatalosan). Nem tudták tehát a bevételeit megvizsgálni, mivel vélekedésük szerint nem rendelkezett semmilyen

9 a címet és a mottót Darai Péter jogász, ügyészek lapja 2011.évi 4.évi számában megjelent írásából kölcsönöztem

10 Darai Péter: Egy elfeledett adócsalás anatómiája, i.m. Ügyészek lapja,2011.év. 4.szám 39.oldal

könyvelési vagy adóhatósági anyaggal, így megközelítették a problémát a másik oldaláról, megvizsgálták a kiadásait, melyre sokkal kézzelfoghatóbb bizonyítékaik voltak: mivel sok más bűncselekményt szerettek volna rábizonyítani folyamatos figyelés alatt tartották, így a nyomozók jelentésének tárgyát képezték még a londonereknek adott borraivalói is. Ezek alapján meglepő eredményekre sikerült fényt deríteniük. Ugyanezen ügy kapcsán hasonló eljárás alá vonták testvérét is, ő 55 ezer dollárnyi adózatlan jövedelmet vallott be, ami kapcsán el is ítélték. Nem tudni, hogy ennek hatására, vagy megsejtette az ellene folyó nyomozást, de 1930 áprilisában felvette a kapcsolatot ügyvédje révén a hatóságokkal, azzal a céllal, hogy rendezze az államháztartás részére teljesítendő tartozásait. Capone ugyan nyilatkozott jövedelemről, de állítása szerint az évi 100 ezer dollárt soha nem haladta meg, (csak az 1923.évi telefonszámlája haladta meg a 40 ezer dollárt) nem is tekintették komolynak. Az ügyvéd elkövette itt azt a hibát, hogy nem tette ügyfele vallomásához hozzá, hogy ez az irányadó 100 ezer dollár csak erre az ügyre vonatkozik (ami után valóban utólag megfizette az adót) és „ügyfele kizárólag a megegyezés érdekében tesz vallomást”¹¹. A védő nyilván úgy gondolta, hogy ezzel az ügyet el is intézték, viszont a hatóságoknak a vizsgálattal a céljuk nem elsődlegesen az államháztartás bevételeinek növelése volt, hanem a hírhedt bűnöző rács mögé juttatása(emellett a politikai helyzet sem kedvezett Caponénak, ugyanis az időközben megválasztott új polgármester külön kiemelte, hogy mindent meg fog tenni a bűnözés visszaszorítása és Al Capone felelősségre vonásáért).

Al Capone pere 1931. október 6-án kezdődött. Jelen témánk szempontjából a tárgyalás bizonyítási része jut jelentőséghez. A vád a maffiavezérre a bűnösségét a költekezései által szerette volna rábizonyítani. A problémát mindössze az okozta, hogy rendkívül kis mennyiségű okirati bizonyíték állt rendelkezésükre, nagyrészt tanúvallomásokra kellett hagyatkozniuk, a tanúk túlnyomó többsége, illetve akiknek bármilyen ide vonatkozó információjuk lett volna nem mertek megszólalni, hisz joggal féltették életüket. Voltak, akik ezzel szemben vállalták, hogy tanúskodnak:

- Leslie Shumway (kaszinójának egykori könyvelője): vallomásából kiderült, hogy hol őrzik a szórakozóhely egyik főkönyvét: a rendőrség egyik irattárában. Egy házkutatás alkalmával elkobozták, de senki nem tekintett bele: a rendelkezésre álló adatok szerint 1924 és 26 között a kaszinó közel 550 ezer dollárnyi bevételt hozott. Itt érdekességként meg kell említeni, hogy Shumway nem ismerte el, hogy

¹¹ Darai Péter: Egy elfeledett adócsalás anatómiája , Ügyészek lapja, 2011. évi 11 szám 42. oldal

Capone a kaszinó tulajdonosa, viszont azt nem merte tagadni, hogy fizetését tőle kapta.

- Fred Reis: (egyik kaszinójának pénztárosa): az ő esetében a tanúvédelmet haladéktalanul biztosították, álnéven Peruban bújatták. Ezen intézkedést megalapozta, hogy mint koronatanú, releváns ismeretei voltak a szervezet felépítéséről, illetve a játéktermek bevételeiről (kb. 150 ezer dollár évente játéktermenként)
- Milton Held, Oscar Gutter: egyszerű bukmékerek, akiknél fogadni szokott. Ugyan a védelem idézte őket, mint tanúkat, de vallomásuk inkább a vádat erősítették (15-20 ezer dollárt is elvesztett esetenként).

A bíróság végül november 24-én meghozta az ítéletét: 11 év börtönbüntetésre és 50 ezer dollár pénzbüntetésre ítélte, ezen kívül fizetnie kellett 30 ezer dollár eljárási költséget, emellett rendeznie kellett az adóhátralékait, amelyek 240 ezer dollárra rúgtak.

A történet, tehát ha adó, vagy közigazgatási jogi szempontból nézzük az első vagyonosodási vizsgálat révén jelentős lehet, de ugyanakkor példa lehet akár a mai kor nyomozói számára is kriminalisztikai tekintetben is: ha nem tudták bebizonyítani a bevételi oldalon a vagyonosodást, megközelítették a problémát a kiadási oldalon. Az, hogy ez a helyzet akkor fennállt, az okát kereshetjük a nem megfelelő jogszabályi háttérben is (elsősorban adójog területén).

3.A költségvetési csalás törvényi tényállása

Bár dolgozatom további részeiben még az adócsalásra, mint önálló tényállásra hivatkozom, ezen gazdasági bűncselekményt a 2012. január 1. óta hatályban lévő költségvetési csalás tekintetében mutatom be.

310. § (1) Aki

a) költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában mást tévedésbe ejt, tévedésben tart vagy a valós tényt elhallgatja,

b) költségvetésbe történő befizetési kötelezettséggel kapcsolatos kedvezményt jogtalanul vesz igénybe,

c) költségvetésből származó pénzeszközöket a jóváhagyott céltól eltérően használ fel, és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a költségvetési csalás nagyobb vagyoni hátrányt okoz,

b) az (1) bekezdés szerint minősülő költségvetési csalást

ba) bűnszövetségben,

bb) üzletszerűen

követik el.

(3) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a költségvetési csalás jelentős vagyoni hátrányt okoz,

b) a nagyobb vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalást a (2) bekezdés *b)* pont *ba)*-*bb)* alpontjában meghatározott módon követik el.

(4) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a költségvetési csalás különösen nagy vagyoni hátrányt okoz,

b) a jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalást a (2) bekezdés *b)* pont *ba)*-*bb)* alpontjában meghatározott módon követik el.

(5) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a költségvetési csalás különösen jelentős vagyoni hátrányt okoz,

b) a különösen nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalást a (2) bekezdés *b)* pont *ba)*-*bb)* alpontjában meghatározott módon követik el.

(6) Az (1)-(5) bekezdés szerint büntetendő, aki a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló törvényben, valamint a felhatalmazásán alapuló jogszabályban megállapított feltétel hiányában vagy hatósági engedély nélkül jövedéki terméket előállít, megszerez, tart, forgalomba hoz vagy azzal kereskedik, és ezzel a költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz.

(7) Aki költségvetésből származó pénzeszközökkel kapcsolatban előírt elszámolási, számadási vagy az előírt tájékoztatási kötelezettségének nem vagy hiányosan tesz eleget, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy valótlan tartalmú, hamis vagy hamisított okiratot használ fel, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(8) Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki az (1)-(6) bekezdésben meghatározott bűncselekménnyel okozott vagyoni hátrányt a vádirat benyújtásáig megtéríti. A korlátlan enyhítés nem alkalmazható, ha az (1)-(6) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bűnszövetségben vagy üzletszerűen követik el.¹²

2012. január 1-től az adócsalás, munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás, visszaélés jövedékkel, csempészet, ÁFA-ra elkövetett csalás, ill. a költségvetés ellen elkövetett minden csalást ezen tényállás fog össze a bevételi oldalon. A jogalkotó szintén ezen tényállásba vonta össze az államháztartás kiadási oldalán elkövethető jogosulatlan gazdasági előny megszerzését, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek megsértését, illetve a csalás minden, output oldalon elkövethető változatát. (Noha a Közösség pénzügyi érdekeit hivatott védeni, az Únióknak még sincs közvetlen adókiivetési joga a tagállamokban. Ilyen szintű szabályozás a forgalmi adók területén jelenik meg, egységesítési céllal.)

3.1.Fogalmak

Az új tényállás elemzéséhez szükséges néhány fogalom tisztázása mindenekeelőtt az *adóé*. Ilyen tekintetben több definíció is létezik, mint: „ Kötelező jellegű, vissza nem térülő, visszafizetés nélküli, általános, pénzbeli szolgáltatás, amelyet az állam, vagy más közhatalmi szerezet olyan jogszabályok alapján hajt be, amelyek meghatározzák ezen kötelezettségek nagyságát, feltételeit, fizetési esedékességeit.”⁶ A jelenleg hatályos magyar igazgatási jogszabályokban nem találunk konkrétbb meghatározást rá, csupán az Art. tartalmaz egy felsorolást, hogy mit tekint az adónak:

¹² http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=97800004.TV

- központi költségvetés;
- az elkülönített állami pénzalapok;
- nyugdíjbiztosítási alap;
- egészségbiztosítási alap;
- helyi önkormányzat számára teljesítendő, fizetési kötelezettségek.

E törvény ide sorolja még:

- a járulékokat;
- illetéket;
- adóelőleget;
- bírságot;
- pótlékot;
- költséget.

Az Art. ezen felsorolása tehát annyiban különbözött a büntetőjogi adófogalomtól, hogy nem sorolta az adók közé a vámhatóság hatáskörébe utalt tartozások beszedését, amelyek szabályozása a közösségi vámjog hatálya alá tartozik (hozzájárulás, díj, bírság, kamat, illeték, adó, költség). Ezzel szemben lényeges, hogy az Art. 4.§-a kiterjesztette az adó fogalmát az adóelőlegre, a szankciókra és eljárási költségekre (adóhoz kapcsolódó mellékszolgáltatások) is, tehát pl. az adóelőleg meg nem fizetésével ugyanúgy el lehetett a bűncselekményt követni.

A jelenleg hatályos Btk. 313/E§-a értelmező rendelkezése szerint a delictumot el lehet követni az adón kívül bármely fizetési kötelezettségre, így az elkövetési tárgyak köre jelentős mértékben megnövekedett.

A bűncselekmény elemzése szempontjából szintén fontos lehet *a magyar adójogi szabályozás hatálya*, így vizsgálni kell területi, időbeli, személyi, tárgyi hatály tekintetében:

Területi hatály: Magyarország egész területén érvényesek (kivéve az önkormányzatok által kivetett helyi adók), leszámítva a vámszabad területeket. Esetlegesen átnyúlhat határainkon túl, amennyiben az alany a magyar szabályozás szerint adóztatható.

Időbeli hatály: a befizetést kötelezővé tevő jogi norma kihirdetése és hatályba lépése között legalább negyvenöt napnak kell eltelnie, kivéve, ha a törvény a

fizetési kötelezettséget mérsékli és a fizetési kötelezettségek, valamint a fizetésre kötelezettek körét nem bővíti.⁷ (Áht.10§(4))

Személyi hatály: megmutatja, hogy kik lehetnek ezen normák címzettjei.

Tárgyi hatály: elsősorban eljárási tekintetben van relevanciája.

Adóalany: az adófizetésre kötelezett, nem egyenlő az adójogviszony alanyával, sem az adózóval.

Adótárgy: az a dolog, jog, jogviszony, tény, amelyre az adóztatás irányul.¹³

Adóalap: az adótárgynak a pénzben vagy más mértékegységben kifejezett mennyisége, amelyből adókulcs vagy adótétel alkalmazásával az adó összege meghatározható.¹⁴

Adómérték: az a tényező (szorzószám, szorzókulcs), amellyel az adó alapját (szorzandó) megszorozva megkapjuk az adó összegét.¹⁵

A tényállás három alapesetet tartalmaz:

3.2.1. alapeset

A jogalkotó, mint védett jogi tárgyat egyszerűen a magyar költségvetést, ill. az Európai Unió által nyújtott támogatások és részére nyújtandó befizetések korrekt kezelését állította. A védett jogi tárgy rendkívül egyszerű, absztrakt megfogalmazásával a "kiskapuk" számának csökkentését tűzte ki célul (pl. bonyolultabb, részletekbe menő megfogalmazások helyett egyszerűen a pénzeszközök kifejezést használja). A változtatás égető szükségszerűsége már lényegében a rendszerváltáskor megjelent, hiszen azóta minden adójogi reform legnagyobb vesztese maga a költségvetés lett, így szükségesség vált a közvetlenebb, hatékonyabb büntetőjogi védelem.

A tényállás az elkövetési magatartásokat három fordulatban tartalmazza. Az elkövetési magatartások megkezdésével a cselekmény kísérleti szakaszba jut, a vagyoni hátrány bekövetkeztével befejezett lesz.

Az első fordulatban a magatartás megvalósítható mind aktív, mind passzív magatartással: mást *tévedésbe ejt, tévedésben tart, valós tény elhallgat*. Az első kettő

¹³ Molnár Miklós: Az adócsalás a költségvetési csalásban, 61. oldal

¹⁴ Molnár Miklós: Az adócsalás a költségvetési csalásban, 61. oldal

¹⁵ Molnár Miklós: Az adócsalás a költségvetési csalásban, 62. oldal

értelmezés szempontjából megegyezik a csalás tényállásánál megfogalmazottakkal. A tévedésbe ejtés jellemzően aktív közreműködést feltételez az elkövető részéről, nem feltétele, hogy fondorlatos legyen, elégséges a károkozásra alkalmassága. A tévedésben tartás nem más jelen esetben, mint a felvilágosítási- adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása, tehát passzív, azonban a sértettben ezen tudat megerősítése már aktív magatartást követel meg az elkövetőtől. (Mind az elhallgatásnál, mind a tévedésbe ejtésnél elég, ha csak lényeges körülményre vonatkozik, nem kell az egész tényállást átfogniuk.)

A második fordulat szerint az elkövető a költségvetésbe való befizetéssel kapcsolatos *kedvezményt jogtalanul vesz igénybe*. Itt a jogalkotó, mint elkövetési tárgy, ért minden lehetséges igénybe vehető, befizetésekkel kapcsolatos kedvezményt. Ezeket speciálisabban a vonatkozó jogszabályok tartalmazzák.

A harmadik fordulatban végül költségvetésből származó pénzeszközöket *a jóváhagyott céltól eltérően használnak fel*. Ezen magatartás a kiadási oldalon sérti az államháztartást. A „jóváhagyott cél” mindig valamilyen, a költségvetésből finanszírozható cél, ezek körét előre meghatározzák.

Az alanyi oldala csak szándékos lehet, a gondatlanság kizárt, az elkövető tudatának át kell fognia a költségvetés megrövidítésének lehetőségét. Az elkövető lehet mind jogi, mind természetes személy is, akit ilyen jellegű kötelezettség terhel. Jogi személyek esetén a felelősségre-vonásnál azon természetes személy jut jelentőséghez, akinek felelőssége lett volna ezen kötelezettségről intézkedni.

A cselekmény eredménye az okozott vagyoni hátrány. A hátránnak és a cselekvésnek egymással okozati összefüggésben kell állnia. Ez alatt érteni kell a Btk. 313/E§ (2) szerint mind a költségvetésből hiányzó bevételt, mind az innen jogosulatlanul igénybe vett, vagy nem az elrendelt célra felhasznált pénzeszközök nagyságát is.

Minősítő körülményként kell figyelembe venni az okozott vagyoni hátrányt, a bünszövetségben és üzletszerűen történő elkövetést, ill. ezek kombinációit.

3.3.II. alapeset.

Itt védett jogi tárgyként jelenik meg jövedéki rend megtartásához fűződő mind gazdasági (jövedéki adóból származó rendkívül magas bevételek), mind társadalmi érdek (megfelelő színvonalú termékek forgalomba hozatala).

Elkövetési tárgyak lehetnek a 2003. évi CXXVII. évi tv. (továbbiakban Jöt.)3.§ (2)-ben meghatározott jövedéki termékek:

- ásványolaj;
- alkoholtermék;
- sör;
- bor;
- pezsgő;
- köztes alkoholtermék;
- dohánygyártmány.

E termékekre vonatkozóan adófizetési kötelezettség keletkezik, ha a Jöt.-ben meghatározottak szerint kikerülnek az adófelfüggesztés rendszeréből és szabad forgalomba bocsájtják őket.

A delictum elkövetési magatartása ezzel szorosan összefügg. Lehetséges magatartásként fogalmazza meg a jogalkotó a jövedéki termék engedély, ill. megfelelő feltételek nélküli előállítását, tartását, forgalomba hozatalát, ill. az ezzel való kereskedelmet és annak megszerzését:

Előállítás: a belföldön bármilyen alapanyag, termék felhasználásával, bármilyen eljárással végzett termelési, feldolgozási, kiserelési (palackozási) tevékenység, amelynek eredményeként jövedéki termék jön létre. (Jöt. 7.§)

Tartás: a termék folyamatos, hosszabb ideig tartó tényleges birtoklása. E fordulat teljesülésének célja, hogy ne az elkövető állítsa elő és ne úgy szerezze meg.

Forgalomba hozatal: az elkövető több személy részére juttatja el a jövedéki terméket (akár úgy is, hogy átadja olyan személynek, akiről tudja, hogy másoknak tovább fogja adni). Gyakorlatilag a megrendelés akceptálásával vagy szerződéssel, ill. a számla elkészítésével megvalósul.

Kereskedelem: a haszon elérését megcélzó tevékenység, akár a forgalomba hozatal egy segítő tevékenysége lehet (pl. csomagolás, raktározás által).

Megszerzés: a termék sorsa feletti rendelkezési lehetőség létrehozatala. Nem feltétlen egyenlő a konkrét, fizikai birtokba vétellel (pl. elég a raktárkészletet csak átírni más nevére).

Az engedélyeztetésnél, ill. a feltételek meglétének vizsgálatánál a Jöt.-ben foglalt előírásokat kell figyelembe venni.

Eredmény a jövedéki adóból származó bevételek csökkentése. Létrejötténél szükséges nem csak az ok-okozati összefüggés vizsgálata, hanem az adó-megállapítás módjának és a fizetési kötelezettség beállása idejének górcső alá vétele is, ezekre vonatkozó rendelkezéseket a Jöt. 15. ill. 16§ -e tartalmaz.

Az elkövetői kört olyan személyek alkotják, akiknek a tevékenységi körükre nincs engedélyük, ill. a rendelkezésükre álló engedély kereteit túllépték. A bűnösség csak szándékos lehet, akár eshetőleges, akár egyenes, mindkét esetben tényállásszerű lehet, az elkövető tudatának mindenestre át kellett fognia tettének törvénytelen voltát.

3.4.III. alapeset

Ebben a szituációban a törvényalkotó a költségvetésből felvett pénzeszközök, a felhasználásukra vonatkozó szerződésben meghatározottak betartását, korrekt felhasználásukat helyezi büntetőjogi védelem alá.

A delictum elkövetési magatartása többféle lehet:

- a) Elszámolási, számadási, tájékoztatási kötelezettségének az állampolgár hiányosan, vagy egyáltalán nem tesz eleget;
- b) Elszámolási, számadási, tájékoztatási kötelezettségét illetően az adós valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz vagy valótlan tartalmú, hamis vagy hamisított okiratot nyújt be (a hamisított köz-ill. magánokiratok száma a rendbeliség megállapításánál jutnak majd jelentőséghez);

A bűncselekmény elkövetőjeként itt is bárki megjelenhet, aki a lehetséges magatartások valamelyikét kifejezi. A társtettség akkor jelenhet meg, ha a támogatást több személy veszi igénybe, ill. ha az ide vonatkozó iratot együtt használják fel, vagy a megtévesztő magatartást együtt tanúsítják.

Az elkövető szubjektumát ezen tényállásnál is szükségszerűen át kell fogja a szándékossága, amely lehet eshetőlegessége vagy egyenessége mellett is tényállásszerű.

4.Az ÁFA- csalás elkövetésének egyik leggyakoribb módja és annak kriminalisztikai háttere

4.1.A körhintacsálás („az eltűnő kereskedők családja”)

ÁFA- csalást mind az adómegállapítás, mind az adóvégrehajtáshoz kapcsolódóan el lehet követni. Előbbi esetben megtévesztő magatartást fejt ki az elkövető, míg a második esetben az adó behajtását jelentősen késlelteti. A 4., nemzetközi együttműködést tárgyaló fejezet mintegy bevezetéseként szükséges tárgyalni ezen határon átvélő elkövetési módozatot.

A bűncselekmény ezen változatának elkövetéséhez legalább 3 személy kell:

- egy csatorna vállalat (mindig a kitalált adóalanytól elkülönült tagállamban végzi az elkövetési tárgy értékesítését; a hatóság munkáját jelentős mértékben nehezítheti, ha olyan országban található);
- egy kitalált, gyakorlatilag nem létező adóalany (noha papíron rendelkezik adószámmal, sőt még telephely és székhely is meg van adva, bár ott pl.: vagy egy üres ingatlan vagy csak egy lakótelepi lakás található);
- egy brókertársaság, aki csak a közvetítéssel foglalkozik.

Az elkövetők részéről hasznos húzás lehet még minél több, ún. buffer- céget a láncolatba beiktatni több szempontból:

- Ha egy-egy buffer- társaság esetlegesen szabályosan készíti el az adóbevallását akár nagymértékben is meg tudja az ennek ellenőrzésével foglalkozó hatóságokat vezetni
- Mind kriminalisztikai, mind eljárásjogi szempontból az idő az elkövetőknek dolgozik. Minél hosszabb a láncolat, minél több céggel kell foglalkoznia a bűnüldöző szervezetnek, annál több idejük van a nyereséget „átmosni”, a társaságokat ha szükséges megszüntetni, az elkövetési tárgyakat eltűntetni. Ahogy haladunk a láncolat vége felé, egyre kevesebb lesz a nyom, a nyomozási cselekmények végrehajtására nyitva álló idő pedig mindeközben vészesen pereg.

Az elkövetési tárgyak az esetek túlnyomó részében ugyanazok: könnyen mozdítható, de annál nagyobb értékű termékek. Fontos, hogy könnyen mozgatható legyen, mivel így esetlegesen könnyebb eltűntetni és lényeges a nagy érték is, ugyanis ha sikerül a folyamatot végigvinni hatalmas nyereséggel, ha nem, a jelenlegi büntetőjogi szabályozás szerint egy meglehetősen enyhe büntetési tétellel lehet számolni (Ezért sokkal vonzóbb a

potenciális bűnelkövetők számára egy ilyen lehetőséget megjátszani, mint pl.: kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményt elkövetni, sajnos a szervezett bűnözői körök figyelmét sem kerülte el ez a lehetőség.)

Maga a folyamat elméleti síkon nem komplikált, zseniálisan kihasználja a Községi adószabályozás pajzsán lévő réseket, azonban gyakorlatilag annál összetettebb. Alapjában véve másik tagállamba történő értékesítésből származó ÁFA- visszaigénylési lehetőséget használják ki.

A csatorna vállalat a terméket vagy szolgáltatást eladja a tőle különböző tagállamban bejegyzett társaságnak, akinek gyakorlatilag (hazánk esetében) csak egy, a Cégbíróságnál bejegyzett neve és adószáma van, gazdasági tevékenységet nem végez, még az sem szükséges, hogy a termék csak egy pillanatig is a birtokában legyen (sőt, akár a csatorna vállalat jóval áron alul értékesítheti a saját országában, hatalmas károkat okozva ezzel a többi ottani gazdasági társaságnak). Eközben a csatorna vállalat természetesen visszaigényli az általuk megfizetett ÁFA- t, ugyanis közösségen belüli termékértékesítést végeztek. A fiktív társaság a megszerzett terméket a bejegyzése szerinti tagállamban tovább értékesíti (általános forgalmi adóval terhelt áron), de nem fizeti be az ÁFA-t. A következő láncszem egy közvetítő vállalat lesz. A közvetítő vállalat bruttósított áron értékesíti a terméket és a termékbeszerzést terhelő ÁFA-t (amit a fiktív adóalany felszámított) visszaigényli vagy levonja az értékesítésből. Közben szerephez jutnak a buffer- cégek, akik a hatóságokat megtévesztendő jogkövető módon folytatják le a továbbértékesítést.

Mindennek következményeként a költségvetés nem számolhat azzal az összeggel, amit a közvetítő vállalat fizetett a gyakorlatilag nem létező társaságnak. Közben szerephez jutnak a buffer- cégek, akik az ezzel foglalkozó hatóságokat megtévesztendő jogkövető módon folytatják le a továbbértékesítést, tehát jogszerűen igénylik vissza az adót.

4.2.A bűncselekmény nyomozásának kriminalisztikai háttere

Mint azt láttuk a gazdasági bűncselekmények elkövetési módjainak oly széles tárháza van, annyira szerteágazóak az elkövetők lehetőségei, hogy egységes kriminálmétodikát nem lehet rájuk kidolgozni, csupán ajánlásokat fogalmazhattak meg, ahogy én azt az eddig megszerzett gyakorlati tapasztalataim és a nálam a nyomozásban jóval jártasabb kollégák elmondásai alapján a következőkben teszem.

Nyomozás: múltbeli releváns esemény igazságnak megfelelő rekonstruálása és az eljárási célok elérésére irányuló sokoldalú szellemi és gyakorlati tevékenység, amely a szükséges és lehetséges cselekvések tervszerű, tudatos, a vonatkozó eljárási szabályoknak megfelelő végrehajtása útján valósítható meg.¹⁶

Tekintsük át a definíció fogalmi elemeit:

Múltbeli: a vizsgálandó esemény mindig a múltban történt. A jelenben zajló események kizárólag a titkos információgyűjtés szempontjából juthatnak jelentőséghez. (A nyomozás szempontjából mégis elengedhetetlenek, hiszen megindítása sok esetben ezen alapszik, a megfelelően rögzített eredményei felhasználhatók szükség esetén bizonyítási eszközként.)

A bizonyítási eszközök nagy része papírra nyomtatva található, ha az elkövető szándéka nem irányul direkt a megsemmisítésükre sokkal kisebb az esélye, hogy csökken a bizonyító erejük, mint pl. egy ujjlenyomat esetében. A feljelentést általában egy, olyan gyanús gazdasági események miatt teszik meg a nyomozóhatóságnál, amelyek a legutóbbi üzleti években zajlottak le. Bizonyos esetekben indokolt lehet viszont ebből kifolyólag akár több évre visszamenőleg lefoglalni. Minél régebbi eseményt kell vizsgálni, annál jobban hat az idő a különböző bizonyítási eszközökre, ezen kívül mint azt a későbbiekben látni fogjuk, az időbeliség a nyomozás szinte valamennyi részét befolyásolja valamilyen formában: nem csak a tárgyak- emlékek múlandósága terén jut jelentőséghez, hanem az egész nyomozást befolyásolják a Büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott időkeretek. A körhintacsálás elkövetői a buffer- cégek alkalmazásával éppen ezt használják ki, hogy a hatóságnak a tényállás teljes felderítése érdekében mindegyikkel külön-külön foglalkoznia kell.

Igazságnak megfelelő rekonstruálás: alkotóelemeiből kell összeállítani, egy akár legális, akár illegális, de mindenképpen gazdasági eseményt. Verzióknak igazolása végett

¹⁶ Balláné-Kunos-Lakatos: Bevezetés a kriminalisztikába, Rejtjel 2004, 79. old.

elengedhetetlen megfelelő mennyiségű és minőségű bizonyítási eszköz beszerzése. A Btk. 310. §-ban tárgyalt bűncselekmények nyomozása esetén inkább irányadóak kell, hogy legyen a számlákon szerepeltetett gazdasági események ellenőrzése. Ehhez nyilván elengedhetetlen, hogy a teljesítmény megtörténte valamilyen kézzelfogható formában észlelhető legyen (lehet akár a bűncselekménnyel összefüggésbe nem hozható személy is, de semmiképpen sem a lehetséges elkövető). Egyszerűbb a helyzet pl. egy építkezés esetében, ahol nem nehéz bebizonyítani, hogy egy adott objektum elkészült-e vagy nem, illetve az azzal összefüggő beszerzések megtörténtek vagy nem. A bizonyítékok beszerzése kapcsán a NAV Bűnügyi Főigazgatósága Bűnügyi Koordinációs Főosztálya által kiadott nyomozási metodika a következő eljárásokat javasolja a nyomozás kezdeti szakaszában.

4.2.1.Nyomozási terv

A tárgyalt bűncselekmény nyomozásánál a nyomozási tervnek nagyjából az alábbi sémára kellene, hogy épüljön¹⁷:

1. *Megkeresések*: minél előbb el kell küldeni, mivel teljesítésüket kevés kivétellel nem lehet határidőhöz kötni.
2. *Kényszerintézkedések*: ha fennáll a bűncselekmény gyanúja, minél előbb fogatosítani kell, a később tudomásunkra jutott információk alapján még sor kerülhet rá.
3. *Tanúkihallgatások*: amíg nem áll a rendelkezésünkre megfelelő mennyiségű információ arra vonatkozólag, hogy kit lehet tanúként kihallgatni nem érdemes a nyomozás ezen részével foglalkozni.
4. *Szakértő kirendelése*: nem feltétlen kell, hogy a tanúkihallgatás után álljon, ha a szakértő által megvizsgálandó lefoglalt tárgyak a rendelkezésünkre állnak, a kirendelést fogatosítani lehet.
5. *A gyanúsított kihallgatása*: soha nem célszerű ezzel kezdeni a nyomozást. Csak akkor lehet rá sort keríteni, ha már hozzávetőlegesen elégséges

¹⁷ Természetesen ha egy adott ügy kapcsán valamelyik eljárási cselekmény nagy relevanciával bír, a sorrend megváltozhat, ilyen lehet pl. ha egy tanú kihallgatása révén jutunk csak hozzá a későbbi bizonyítékok fellelési helyére.

bizonyíték áll rendelkezésre. A büntetőeljárás során érvényes időkorlátok¹⁸ miatt egy rosszul időzített gyanúsított kihallgatás miatt a nyomozást akár idő előtt meg kell szüntetni.

6. A gyanúsított vallomásának (amennyiben tett) ellenőrzése

4.2.2. Adatkérés

- A NAV Adó Főigazgatóságától bevallásokat, adófolyószámlát, az ügyben szereplő cégekkel szemben folytatott adóellenőrzések iratanyagát beszerezni (az esetek túlnyomó többségében a feljelentések innen érkeznek). A metodika itt megjegyzi, hogy ezen iratok sem a nyomozóhatóságot, sem a bíróságot nem kötik a nyomozás során a tényállás megállapításában. Ennek oka egyszerű: a bevallásokon, számlákon nem feltétlenül szerepelnek hiteles adatok, ugyanis ezek a vizsgált társaságoktól és személyektől származnak, mivel a 2008. évi CXI. tv. 3. § (2). b) pontja alapján ha közigazgatási hatóság hivatalból állapítja meg a tényállást, határozza meg a bizonyítás módját és terjedelmét, ennek során nincs kötve az ügyfelek bizonyítási indítványaihoz, ugyanakkor a tényállás tisztázása során minden, az ügy szempontjából fontos körülményt figyelembe kell vennie, ugyanakkor a 6. § (1) alapján az ügyfél köteles jóhiszeműen eljárni. Ennek ellenére nagyon kis esélye van annak, hogy csak emiatt az ügyfelek szándékosan magukra terhelő adatokat közöljenek az adóhatósággal.
- A Cégbíróságtól az ügyletben részt vevő gazdasági társaságok éves beszámolójának és szöveges mellékletének, a társasági szerződésének, az elbírált és el nem bírált változásbejegyzéseknek és mellékleteinek, valamint a cégmásolatnak a másolati példányát (nagyobb tapasztalattal rendelkező nyomozók már ezen a szinten felállíthatják maguknak azt a verziót, az innen szerzett információk alapján, hogy a vizsgált társaságok valamelyike fantomcég volt-e vagy nem).
- A Földhivaltól a tulajdoni lapot, ha az ügyben szereplő cég székhelyén az adóhatóság, vagy más feljelentő számára fellelhetetlennek bizonyult. Ez a

¹⁸ Be. 176. § (2): Ha a nyomozás meghatározott személy ellen folyik, a meghosszabbítás legfeljebb a gyanúsítottak a 179. § (1) bekezdése szerinti kihallgatásától számított két évig terjedhet, kivéve, ha a legfőbb ügyész a 193. § (3) bekezdése alapján a nyomozás időtartamát az engedélyben meghatározott időpontig meghosszabbította.

mozzanat nem igényel sok hozzáfűznivalót. Gyakorlatban itt általában egy tömbházi lakást vagy egy hajléktalanszállót találnak az adóhatóság vagy a végrehajtó cégek emberei egy olyan, arra a címre bejelentett személlyel, akinek nem sok fogalma van arról, hogy mit is keresnek rajta.

- Pénzintézetektől az ügyben szereplő cégek bankszámlakivonatát, aláírási kártyáit, átutalási megbízásokat. Ez a mozzanat szintén szorosan kapcsolódik az előzőekhez. Ha egy pénzügyi esemény megtörtént, annak kell, hogy legyen valami nyoma akár készpénzes fizetés esetén is (bár az ilyen jellegű kifizetések, bevételek nyomait sokkal inkább a lefoglalt iratok között kell keresni). A folyamat lényege nem más, mint annak ellenőrzése, hogy a számlákon szereplő tárgyak, szolgáltatások után történt-e valamilyen valós kifizetés, illetve hogy a kifizetések valójában milyen irányba történtek. Az aláírási kártyák jelentősége ott nő meg, amikor arra vagyunk kíváncsiak, hogy a vizsgált esemény megtörténtekor ki volt a társaságnál az átutalás végrehajtására jogosult személy, illetve hogy valójában ki hajtotta végre.
- Távközlési cégtől híváslista lekérdezése.
- Számlaforgalmazók megkeresésével a számla útját végig kell követni a gyártótól a felhasználóig. Ez az esemény magával vonhatja a közbizalom elleni bűncselekmények valamelyikének megvalósulását is: a pénzforgalom ellenőrzésével együtt bizonyíthatja események megtörténtét illetve meg nem történtét. A számla gyártója szintén jelentőséghez jut, hiszen a gyanúsítottak majdnem teljes bizonyossággal tagadni szokták, hogy a rájuk nézve terhelő számlát látták volna, vagy valaha is a birtokukba lett volna, így esetleg az eladó bizonyíthatja, hogy a tömböt ki vásárolta tőle.
- A nyugdíjbiztosító igazgatóságtól, egészségbiztosítási pénztártól az üggyel érintett cégek alkalmazottaival kapcsolatos személyi adatok tekintetében okirati bizonyítékok beszerzése (ha eltérés van a BM Adatnyilvántartó adatai, és a valóság között). Ezáltal képet kaphatunk róla, hogy a kérdéses időszakban kik álltak az adott társaság/-ill. társaságok alkalmazásában, ez részben meghatározza a későbbi tanúként kihallgatható személyek körét is, amennyiben szükség van rá. Jóllehet, még sokkal többen is foglalkoztatva voltak az adott cégnél/cégeknek, de akik be voltak jelentve az egészségbiztosítási pénztárnál és a nyugdíjbiztosítónál,

ők nehezen vallhatják azt, hogy nincs semmi releváns információjuk az adott ügyel kapcsolatban.

Mielőtt a fenti megkeresések esetleg elküldésre kerülnének, lehetőség van a társaságnak, az ügyel kapcsolatba hozható személyeknek még számos helyen utánanézni. (pl.: Rzsaru Neo, eceginfo.hu, KEK-KH).

4.2.3.Házkutatás, lefoglalás

A bizonyítási eszközök beszerzése a megkereséseken kívül még számos más módon történhet, a legjellemzőbb kényszerintézkedés fogantatásával: bárhol történhet, ahol az ügy szempontjából releváns bizonyítási eszközök fellelhetők. Házkutatás és lefoglalás a számlabefogadó székhelyén, telephelyén, a társaság cégjegyzésre jogosult képviselője lakó- és/vagy tartózkodási helyén, könyvelőnél, továbbá bármely más helyen, mely a nyomozás során felmerülhet az iratok őrzésének helyeként. E hely lehet akár a NAV Adó Főigazgatóságának valamely regionális igazgatósága, amennyiben már korábban megtörtént az eredeti könyvelési anyagok ide beszoigáltatása, úgy a lefoglalás itt történik. Mind a házkutatás, mind a lefoglalás során akár egy életellenes bűncselekményeknél kiemelt jelentőséghez jutnak a krimináltaktikai ajánlások¹⁹, valamint elengedhetetlen a büntetőeljárás szabályok megfelelő ismerete.

A lefoglalás kritikus pontja az eljárási cselekményekről készített jegyzőkönyv szabályszerű elkészítése. Abban az esetben, ha a cselekmény menetét a jegyzőkönyv nem tükrözi hűen, a bizonyítékok beszerzése törvénytelené válik (függetlenül attól, hogy a nyomozás felügyeletét ellátó ügyészsége ezzel kapcsolatban nem nyilvánít véleményt, azonban a vádemelést követően a bíróságon merül fel ez a probléma, akkor a korábban bizonyítéknak vélt bűncselekmény elkövetőjét felmenthetik)²⁰. Fokozott figyelemmel kell nem csak a jegyzőkönyv kitöltésénél, hanem a többi okirati bizonyíték beszámozásánál eljárni. A metodika megfogalmazza ajánlásként, hogy ha előreláthatólag nagy mennyiségű iratot, vagy számítástechnikai rendszer útján rögzített adatokat kell lefoglalni, akkor a hatóság tagjai vegyenek igénybe szakértőt. Erre a gyakorlatban anyagi okokból szinte soha nincs lehetőség. A

¹⁹ Itt elsősorban az eljárási cselekmény megfelelő tervezését hagyják figyelmen kívül.

²⁰ NAV Bűnügyi Főigazgatósága Bűnügyi Koordinációs Főosztály: Nyomozási metodika a Btk 310§-ban, valamint a 318§-ban meghatározott adócsalás, illetve csalás bűncselekmények nyomozásához, 5.old

lefoglalás tervezésénél kiemelt figyelmet kell ilyen helyzetben fordítani a keresett iratanyagra, pontosan tudni kell, hogy mit keresnek: ha a kelleténél sokkal több iratot foglalnak le, jelentős mértékben megnöveli az ezzel járó adminisztratív feladatok számát, több hibalehetőséget rejt magában, ha kevesebbet, akkor értelemszerűen a bizonyítási eszközök jelentős része elvész. Ha szakértőt nem alkalmaznak, akkor a hatóság tagjainak rendelkezniük kell megfelelő számítástechnikai és akár számviteli ismeretekkel is.

Okirati bizonyítékok beszerzése történhet szakértő kirendelésével is, sőt, az esetek nagy százalékában igénybe is vesznek szakértőt a kiértékelendő bizonyítékok nagy mennyisége miatt.²¹

Az eljárás ezen szintjén még egy lényeges mozzanat megjelenhet a vagyoni megtérülés érdekében: a biztosítási intézkedés majd ezt követően a személyi és tárgyi feltételek megléte mellett az zár alá vétel, melyet a Be. 160. §-a alapján hajtának (bár sok esetben csak hajtának) végre. Ha ilyen tekintetben hibázik a hatóság, előfordul, hogy a gyanúsítottak úgy sikerül a vagyonát elrejtienie, hogy még a bűnügyi költséget sem tudják rajta behajtani.

4.2.4. Szakértő kirendelése

Az igazságügyi könyvszakértők kirendelésével kapcsolatban elsődlegesen felmerülő probléma a szakértőnek feltehető kérdések köre. Ebben a tárgyban különösen speciális a helyzet a tekintetben, hogy a nyomozás törvényessége felett felügyeletet gyakorló ügyészség régióként, sőt azon belül megyéként is eltérő álláspontot képviselhet.²² Általánosan elfogadott azonban, hogy az igazságügyi könyvszakértőnek nem lehet feltenni kérdést jogkérdésben, illetve olyan témában, amely nem tartozik a szakértő feladatai közé megválaszolni, ilyen lehet pl.: voltak-e le jogosultatlanul ÁFA-t, vagy történt-e bűncselekmény?

Nagy számban fordulnak elő olyan esetek, amikor szükség van az igazságügyi írásszakértő segítségére, elsősorban a számlákon szereplő aláírások tulajdonosának

²¹ Bár a Be 99. §(1)-e szerint Ha a bizonyítandó tény megállapításához vagy megítéléséhez különleges szakértelem szükséges, szakértőt kell alkalmazni. Itt sokszor nem a nyomozóhatóság tagjainak szakmai felkészületlenségéről van szó, hiszen az állomány egy része rendelkezik számviteli, vagy közgazdasági előképzettséggel, pusztán arról, hogy idő és létszám hiányában nem tudnának egy-egy bizonyítási eszköz beszerzésével ennyit foglalkozni.

²² NAV Bűnügyi Főigazgatósága Bűnügyi Koordinációs Főosztály: Nyomozási metodika a Btk 310§-ban, valamint a 318§-ban meghatározott adócsalás, illetve csalás bűncselekmények nyomozásához, 5.old

megállapítása céljából²³ (cél a számlakibocsájtó megállapítása), ugyanis egy színlelt ügyletnél fontos, hogy a számlán a gyanúsított aláírása szerepel-e vagy nem, az aláírás megegyezik-e a pénzügyintézettől kért aláírási kartonnal stb. Itt természetesen nem csak számlákról lehet szó, bármilyen más könyvelési anyag, társasági szerződés, szállítólevelek, átvételi elismervények stb. szóba kerülhetnek.

4.2.5. Tanúkihallgatás

Az esemény rekonstruálásánál kiemelt jelentőséget kapnak a személyi jellegű bizonyítékok, tehát a tanú- és gyanúsított kihallgatások. A Be. 79. § (1) szerint: tanúként az hallgatható ki, akinek bizonyítandó tényről tudomása lehet. Az ilyen jellegű bűncselekményeket viszont egy-egy gazdasági társaság cégjegyzésre jogosult tagjaiként követik el, így a releváns tényről nagy számú személynek lehet tudomása. Mivel a rendelkezésre álló idő sokszor rendkívül szűkös, így le kell korlátozni a meghallgatandó személyek körét: itt jutnak jelentőséghez a társadalombiztosítóhoz ill. nyugdíjpénztárakhoz küldött megkeresésekre érkezett válaszok, hogy kik álltak biztosan a cég alkalmazásában (természetesen ők megjelölhetnek később további tanúkat). Ha a cégjegyzésre jogosult is köztük van őt nem célszerű az eljárás elején, mint tanút kihallgatni. Tovább szűkítheti a kört, hogy kik állhattak a kérdéses eseménnyel kapcsolatban, vehettek részt benne akár tudtukon kívül (pl.: a szállítmányozást végzők), tehát kiknek a nevei, esetleg aláírásai szerepelnek a lefoglalt iratokon.

A vallomások nem csak önálló bizonyítási eszközökként jutnak jelentőséghez, hanem lehetőséget adnak a már meglévő információink ellenőrzésére. A körhinta-csalásnál ugyanis külön ellenőrizni kell pl.: hogy egy társaság valóban létezett, működött-e, volt-e valós gazdasági kapcsolata némely cégekkel, a rendelkezésünkre álló címeken létezik-e a cég stb.

Visszatérő probléma, hogy a *tervszerűség* és a *tudatosság* figyelmen kívül hagyása miatt, a kihallgatás egyszerű rutinfeladatként kezelése miatt fontos kérdések maradnak ki; hogy a rosszul feltett kérdések miatt a kihallgatott hiányos, pontatlan vagy félrevezető választ ad (sőt, információhoz jut), és a nyomozó ezekre nem is

²³ Ha a gyanúsított aláírása is szerepelne ott, ritka az az eset, amikor önként hozzásegítenék a hatóságot egy ellenük szóló bizonyítékhoz azzal, hogy elismerik, hogy az aláírás tőlük származik.

reagál (észre sem veszi).²⁴ A felkészületlenségnek következménye lehet, hogy folytatólagosan kell a személyt kihallgatni (addigra mint már mint említettem információhoz juthat, ha esetleg a későbbiekben gyanúsítottként lenne a személy kihallgatva, nem feltétlen használ az eljárásnak), de előfordulhat, hogy lényeges eljárási cselekménnyel késlekednek miatta. Fontos a meglévő iratokat tanulmányozni a kihallgatás előtt, ez alapján a kérdéseket feltenni. A körhintacsálás és más hasonló delictumok jellemzője, hogy több régió illetékességi területére, akár országhatárokon átnyúlók lehetnek. Ilyen esetekben elengedhetetlen a kihallgatás megkeresés útján történő végrehajtása. A megkeresésben nem tudják részletekbe menően a vizsgálandó ügyet körülírni, nincsenek benne a meglévő bizonyítékok, csak a tényállás rövid ismertetése és a felteendő kérdések. Mivel a hatóság tagja nem ismeri részletesen az ügyet, így a meglévő kérdéseken kívül nem tud sokkal mélyrehatóbban kérdezni.

A metodika megfogalmazza, hogy a jegyzőkönyveket érdemes úgy felvenni, hogy az adott szolgáltatás, vagy termékértékesítés minél részletesebben körül legyen írva a tanú által. Lehetőség szerint kerülni kell az eldöntendő kérdések feltevését.²⁵ Ha bővebben kell a tanúnak kifejtenie a választ, könnyebben képet kaphatunk róla, hogy mennyire van tisztában a kérdéses eseménnyel, mennyire megbízhatóak az információi.²⁶ Nem csak az egyszerű dolgozóknál, de akár a cég volt könyvelőinek is gondot okozhat felidézni, hogy 2-3 évvel azelőtt kinek könyveltek, nem beszélve a részletekbe menőbb kérdésekről (pl.: kivel állt a társaság annak idején üzleti kapcsolatban, ki volt a cégjegyzésre jogosult vezető).

A tanúkihallgatások révén előfordulhat, hogy az egyik tanúból lesz a későbbi gyanúsított, tehát figyelni kell rá, hogy mit kérdezzünk és mennyit árulunk el a rendelkezésünkre álló információkból. Itt meg kell jegyezni valamit: ahogy a metodika fogalmaz a „*tapasztalt jelenlegi gyakorlattól eltérően*” még tanúként sem célszerű kihallgatni mindaddig, azt a személyt, aki bármely verzió során mint gyanúsított jelenhet meg, amíg bármely más cselekmény a nyomozás során végrehajtható. Ugyanis:

- a korábbi lefoglalások által rendelkezésünkre állnak különböző okiratok, amelyek alátámaszthatják a gazdasági esemény meg nem történtét;

²⁴ Anti- Barta- Bócz- Krispán- Lakatos- Romasz: Krimináltaktika I., Rejtjel kiadó 2004. 178-179. old.

²⁵ NAV Bűnügyi Főigazgatósága Bűnügyi Koordinációs Főosztály: Nyomozási metodika a Btk 310§-ban, valamint a 318§-ban meghatározott adócsalás, illetve csalás bűncselekmények nyomozásához, 6.old

²⁶ Gyakran előfordul, hogy a kihallgatás közepette derül ki, hogy a személy azzal sincs tisztában, hogy melyik társaság ügyével kapcsolatban hallgatják ki, mert egyszerűen nem emlékszik arra, hogy hol dolgozott előtte.

- tanúként hallgatjuk ki a számlakibocsájtókat, befogadókat, ezen társaságok számvittel megbízott alkalmazottait.

Nyilvánvaló, hogy ők a megtörtént ügyletek valóságát hangsúlyozzák ki, nem vallanak saját maguk ellen. Ekkor kerül sor egy, a Be 190.§ (1) b) pontjában megfogalmazott helyzetre: Az ügyész a nyomozást határozattal megszünteti, ha a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése, és az eljárás folytatásáról sem várható eredmény.

4.2.6. Gyanúsított-kihallgatás

A gyanúsított beismerő vallomását a szaknyelv, mint a „bizonyítékok királynőjét” emlegeti. A gazdasági bűncselekmények jelentős részét nem az „egyszerű”, köztörvényes bűnözők követik el. Tanult, képzett, esetleg jogi területen is jártas üzletemberek, sokan közülük már a tanúként idézés előtt utánanéznak a büntetőeljárás során őket terhelő kötelezettségeiknek, de mindenekelőtt a jogaiknak.²⁷ Ugyanakkor a Be. 117§.(2) alapján a terheltet a kihallgatásának megkezdésekor figyelmeztetni kell arra, hogy nem köteles vallomást tenni, a vallomás tételét, illetve az egyes kérdésekre történő válaszadást a kihallgatás folyamán bármikor megtagadhatja, de bármikor dönthet úgy, hogy vallomást tesz, akkor is, ha korábban a vallomástételt megtagadta. Figyelmeztetni kell arra is, hogy amit mond, illetve rendelkezésre bocsát, bizonyítékként felhasználható. Sokszor fordul elő, hogy (meg kell jegyezni okosan) nem válaszolnak olyan kérdésre, amellyel esetleg önmagukra terhelő bizonyítékot bocsájtának a hatóság rendelkezésére. A NAV által készített nyomozási metodika megjegyzi, hogy „lehetőség szerint a gyanúsított kihallgatásán két nyomozónak kellene jelen lennie, nem feltétlenül kell mindkettőjüknek aktívan részt vennie a kihallgatáson, de célszerű, ha a kihallgató helyiségben ketten tartózkodnak a hatóság részéről, különös tekintettel az olyan esetekre, ahol a gyanúsított védővel jelenik meg.” Nem a „létszámförlény” miatt kell, hogy még egy nyomozó ott tartózkodjék, hanem segítséget nyújthat, ha esetleg a kihallgató kezéből kicsúszna az irányítás és jelentős segítséget nyújthat akár az ügyel kapcsolatos kérdésekben is.

²⁷ A már régebb óta szolgálatban lévő nyomozók szerint ha valaki már a tanúként történő kihallgatására is segítővel érkezik, akkor elég nagy esélye van, hogy később mint gyanúsított fog megjelenni.

4.2.7.A gyanúsítás

A gyanúsítás közlésénél figyelni kell a vele közölt tényállás szövegére. Ehhez utána már nem csak a nyomozóhatóság, hanem a későbbiekben az ügyész is kötve van. Amennyiben a nyomozás tárgya a Btk. 310.§.-ban megfogalmazott bűncselekmény, úgy a következő elemeket mindenképpen tartalmaznia kell: a gazdasági társaság/ vállalkozás nevét, milyen időszakban (év, negyedév, hónap) követték el a cselekményt, hány darab, milyen sorszámú számlát fogadott be/ bocsájtott ki, annak megállapítását, hogy a számlák nem valósak, és hogy miért nem (nem nyújtották a szolgáltatást, nem volt termékértékesítés, vagy volt, de nem az tette, aki a számlán fel volt tüntetve); milyen mértékben csökkentette az adóbevételt, vagy kísérelte meg kár okozását, illetve okozott kárt, és ezt a nyomozó hatóság mi alapján állapította meg (szakvélemény), milyen bevallást, mikor, hova nyújtott be. Ezt követi a cselekmények minősítése, a rendbeliség feltüntetésével.²⁸

4.2.8.A nyomozás befejezése

A nyomozást addig kell folytatni, amíg a tényállást megnyugtató módon tisztázni lehet.²⁹ Hogy a nyomozás során mikor áll rendelkezésre elegendő bizonyíték más a nézőpontja a hatóság tagjának és az ügyésznek is. Az ebből adódó problémák kiküszöbölése végett ajánlott a nyomozás egész folyamata alatt a felügyeletet ellátó ügyésszel kapcsolatot tartani, ugyanis végső soron az ő utasításai alapján folyik a nyomozás, külső kontrollként biztosítja, hogy minden *a vonatkozó eljárási szabályoknak megfelelően* történjen. A jelenlegi gyakorlat sajnos azt bizonyítja, hogy sok esetben néhány megkeresésen túl kihallgatják a társaság cégjegyzésre jogosult tagját ill. néhány relevánsabb tanút, majd bűncselekmény hiányában megszüntetik a nyomozást.

A nyomozás lezárása az iratismertetéssel történik. Ez az eljárási cselekmény már nem tartalmaz önmagában olyan speciálisabb elemeket, melyeket érdemes lenne itt megemlíteni.

²⁸ NAV Bűnügyi Főigazgatósága Bűnügyi Koordinációs Főosztály: Nyomozási metodika a Btk 310§-ban, valamint a 318§-ban meghatározott adócsalás, illetve csalás bűncselekmények nyomozásához, 6.old

²⁹ NAV Bűnügyi Főigazgatósága Bűnügyi Koordinációs Főosztály: Nyomozási metodika a Btk 310§-ban, valamint a 318§-ban meghatározott adócsalás, illetve csalás bűncselekmények nyomozásához, 7.old

5.A „változások” kora

5.1.Hazai földön

5.1.1.Jogszábeli háttér:

a 2012. január 1.-én hatályba lépő új Büntetőtörvénykönyv már tartalmazza a költségvetési csalás tényállását. Az új tényállás jelentőségét már a 2. fejezet tárgyalta. A gyakorlatban ez mennyire segítette elő a hatóságok bűnüldöző tevékenységét, az erre vonatkozó nézőpontok változóak. Talán itt a problémát nem is az elkövetők felelősségre vonása okozta, hanem az, hogy előtte a hangsúlyt nem a preventív jellegű szabályozásra helyezték. Ez a tény és ezt kiegészítendő a nyomozóhatóság rendelkezésére álló módszerek nem megfelelő használata eredményezte a következő helyzetet: „... sajátos rentabilitást teremt a gazdasági bűnözés területén: úgy tűnik, érdemes vállalni a szabadságvesztéssel járó kockázatot is, ha a bűncselekménnyel szerzett nyereség biztosítottak látszik (2-3 év börtönbüntetés nyilván annak tudatában könnyebben elviselhető, hogy százmilliós haszon időközben a hatóságok szeme elől elrejtve akár kamatozik is) ³⁰ . Erre megoldást jelentett a nyomozóhatóságok működés és célzat terén való szemléletváltása: az elkövetőnek ne fizetődjen ki a bűncselekmény, a vagyonát azonnal zár alá veszik, és így a költségvetést gazdagítja. A körhintacsálás szempontjából szintén pozitív irányba tolta el a helyzetet a fordított adózás rendszerének bevezetése és ezt követően kiterjesztése, valamint az, hogy az összekapcsolódó vállalkozásokra egyetemes adófizetési kötelezettséget írtak elő.

5.1.2.Szakirodalom:

több helyütt is kiemeli a NAV által készített metodika az ide vonatkozó szakirodalom égető hiányát, de egyúttal választ is ad a költői kérdésre (Miért nem létezik a gazdasági bűncselekmények nyomozásának módszerét felölelő külön erre vonatkozó fejezet a kriminalisztikai ismeretek tárházában?): „... az elkövetési magatartások

³⁰ Tanulmányok Dr. Földvári József professzor 80. születésnapja tiszteletére, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Pécs 2006, i.m.Tóth Mihály: A szemléletváltozás igénye a gazdasági bűncselekmények kezelésében 344.old. Hogy egy ilyen intézkedés elmulasztása mennyire jövedelmező is lehet egy elkövető számára, az 1.sz melléklet demonstrálja.

változatosságára tekintettel nem készülhet minden szempontot figyelembe vevő, és minden egyes ügyre teljes mértékben alkalmazható útmutató, csupán a leggyakrabban jelentkező esetek alapján lehet keretjellegű sorvezetőt készíteni.”³¹

5.1.3.Az állomány felkészültsége:

Ezt a faktort jelentős mértékben befolyásolja, hogy melyik bűnügyi igazgatóságról van szó. Más a fluktuáció mértéke pl. egy vidéki igazgatóságon, és más pl. a közép-magyarországin. Sajnos mára eljutott a NAV nyomozóhatósága arra a szintre, hogy a sok helyütt az egy éves gyakorlattal rendelkező nyomozó már tapasztaltnak számít. Szintén égető probléma a NAV Adó Főigazgatóságától frissen átvezényelt kollégák nem elégséges büntetőeljárás-jogi és kriminalisztikai tudása. (Az intézkedéstaktikai ismeretek hiányát nem lehetne komoly hiányossággént feltüntetni, mivel a kényszerítőeszközök használatának száma az eljárási cselekményeken meglehetősen elenyésző, ezenkívül érezhető, hogy nem köztörvényes bűnözőkről van szó, mint a rendőrség esetében). Ennek kiküszöbölése érdekében az állomány folyamatos elméleti és intézkedéstaktikai továbbképzésen vesz részt. A hatóság tagjainak jelentős túlterheltsége miatt nem ritka, hogy egy személyre akár több mint 15 megoldandó ügy jut. Ilyen helyzetben még a tapasztaltabb nyomozóknak is gondot jelent egy-egy eljárási cselekményre megfelelően felkészülni és azt az eljárási szabályoknak megfelelően véghezvinni.

Már korábban említett hiba volt, hogy nem mindig élnek a rendelkezésükre álló eszközökkel. Erre jó példa volt, amikor bekerült a zár alá vétel intézménye a büntetőeljárásról szóló törvénybe: 1998-tól kezdve is csak az ügyek 5-6 %-ában alkalmazták. Holott ezen intézkedés figyelmen kívül hagyása eredményezi részben a jogszabályi háttérnél leírt helyzetet (holott így biztosítva lenne mind a sértett esetleges polgárjogi igénye valamint a bűnügyi költség is).

³¹ ³¹ NAV Bűnügyi Főigazgatósága Bűnügyi Koordinációs Főosztály: Nyomozási metodika a Btk 310§-ban, valamint a 318§-ban meghatározott adócsalás, illetve csalás bűncselekmények nyomozásához, 8.old

5.2. Nemzetközi téren³²

Ahogy a 3. fejezetből is látszik, az ÁFA ilyen formában történő elcsalása nem kizárólag magyar jelenség, határon átnyúló, nemzetközi összefogást igénylő probléma. Már jóval a Schengeni együttműködést megelőzően rájöttek, hogy két lehetőségük van:

1. továbbra is lesz az országhatárokon határellenőrzés és lekorlátozzák a nemzetközi tőkeforgalmat vagy
2. megerősítik és összehozzák a nemzetközi együttműködésen alapuló bűnüldözési tevékenységet (az Európai Unió harmadik pillérére nagyobb hangsúlyt fektetnek)

Az utóbbi megoldás mellett döntöttek.

Bűnüldöző szerveink a 2004. május 1-ét megelőző időszakban is kapcsolatban álltak külföldi hatóságokkal.³³ Akkoriban a velük történő bármilyen együttműködés, vagy egy egyszerű megkeresés küldése jóval bonyolultabb folyamat volt, mint ma: az illetékes ügyészségen és főügyészségen keresztül minisztériumi szintre kellett vinni és csak utána juthatott el a rendeltetési helyére. Ma a nem közösségi országokkal való ilyen jellegű kapcsolattartást az 1996. évi XXXVIII. tv. a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szabályozza. Hogy ezen országokkal mennyire működik jól a kapcsolat (noha ez igaz bizonyos esetekben a közösségi országok hatóságaira is) a gyakorlat szerint mindig *ország és hatósága válogatja*, tehát nem lehet egyértelműen kijelenteni, hogy a csatlakozást követően minden pozitív irányba változott volna azzal, hogy közvetlenül lehet külföldi ügyészségeknek megkereséseket küldeni. A megküldés és a végrehajtás közti idő továbbra is másfél – fél év között mozog. Továbbra is egy rendkívül hosszadalmas folyamat marad még annak ellenére is, ha esetleg haladéktalanul teljesítenék³⁴ a megkeresést:

1. A nyomozóhatóság bejelenti az illetékes ügyészségen az ilyen irányú igényét.

³² Az itt leírt megállapítások Dr. Dallos Norbert ügyész Úrral történt beszélgetésem eredményeként kerültek papírra.

³³ Már az 1874. évi II. tv. is megfogalmaz együttműködési kötelezettséget Nagy Britanniával és Írországgal (1874. évi II. törvény a Nagy Britannia és Írland egyesült királyságával 1873 december 3-án a közönséges büntetések kölcsönös kiadatása iránt kötött államszerződés tárgyában)-2.sz melléklet - a mai napig hatályban van. De hasonló jelentőséggel bírnak pl. a Magyar Korona Országai közötti egyezmények (bár inkább vámigazgatási jellegűek) ill. a Kanada-Magyarország közti bűnügyi segélyről szóló 1874. évi meghozott törvény.

³⁴ Hogy mennyire országtól függő mi sem bizonyítja jobban, mint azok az esetek, amikor Nagy Britannia arra hivatkozva utasította el kiadást, hogy Magyarországon nem megfelelő az állami szervek hozzáállása a kisebbségekhez.

2. Az illetékes ügyész a 2003. évi CXXX- as törvény 3. számú mellékletében foglalt formanyomtatványt ki kell, töltse, emellé meg kell írnia a szokásos megkeresést is, ahol számos jogszabályi helyre kell hivatkozni a biztos végrehajtás érdekében³⁵. Szintén le kell írni a magyar büntetőjogi szabályozás ide vonatkozó részeit (mivel az eljárási cselekményt mindig a megkereső hatóság szabályai szerint kell lefolytatni).
3. Ha mindezt a külföldi ügyészség elégségesnek véli, akkor utasítja az illetékes helyi nyomozóhatóságot, hogy a magyar hatóság „kinyújtott karjaként” járjanak el.
4. (ha a megkeresés címzettje nem EU-s tagállam, akkor még mindig a korábbi rendszer szerint a legfőbb ügyészségen, ill. a Belügy-vagy a Közigazgatási- és Igazságügyi Minisztériumon keresztül érkezik a rendeltetési helyére. A célnyelvre fordítást is itt végzik.)

További idővesztést okoz a nem megfelelően, vagy hiányosan kitöltött megkeresések miatti „levelezés” a tagországok között ³⁶.

A mai napig akadályozza néhány ország hatóságának zárkózottsága az offshore-cégekhez való hozzáférést a magyar nyomozóhatóságoknak. Ilyen helyzetekben legfeljebb az ottani bankokhoz intézett megkeresésekben tudják a gyanús pénzforgalmat ellenőrizni.

A NAV nyomozóhatóságának kapcsolata a EUROPOL-t megelőzve a EUROJUST-al van. Elsősorban a tagállami hatóságok közti együttműködést szorgalmazzák, akár konkrét ügyekben is, a munkát szintén elősegítik a folyamatosan megjelenő bűnügyi analíziseik és statisztikáik.

A megkeresésekben jelenleg nagyrészt a 2003.évi CXXX-as törvényre hivatkoznak, de már országgyűlés elé került és megszavazásra vár a T/7984-es számú törvényjavaslat az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről.

³⁵ Pl.: 1994. évi XIX. Tv, 2003. évi CXXX tv., 2005. évi CXVI. tv., 1996. évi XXXVIII.tv, 1978. évi IV. tv-3.-4. számú melléklet

³⁶ 4.sz. melléklet

Irodalomjegyzék

- Angyal Pál: A magyar büntetőjog kézikönyve, Adócsalás, Athenaeum 1930.
- Anti- Barta- Bócz- Krispán- Lakatos- Romasz: Krimináltaktika I., Rejtjel kiadó 2004
- Balla Zoltán-Buzás Gábor- Rixer Ádám- Szilvász György Péter A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályai Rejtjel kiadó 2011
- Balláné-Kunos-Lakatos: Bevezetés a kriminalisztikába, Rejtjel 2004
- Bulletin 2011
- Bögöly Gyula-Budaházi Árpád-Csányi Csaba-Sléder Judit: Büntetőeljárás- jog Rejtjel 2010
- 1998.évi XIX. Tv a Büntetőeljárásról
- Darai Péter: Egy elfeledett adócsalás anatómiája, i.m. Ügyészek lapja,2011.év. 4. szám
- Dr. Kmoskó Mihály: Hamurabi törvényei 1922, Az Erdélyi Múzeum egyesület kiadványai II. füzet
- Jövedéki kódex 2011
- Dr. Molnár Gábor Miklós: Az adócsalás a költségvetési csalásban HVG Orac 2011
- Dr. Molnár Gábor Miklós: Az adócsalás (doktori értekezés), Pécs, 2011
- NAV Bűnügyi Főigazgatósága Bűnügyi Koordinációs Főosztály: Nyomozási metodika a Btk. 310§-ban, valamint a 318§-ban meghatározott adócsalás, illetve csalás bűncselekmények nyomozásához
- Száray Miklós: Történelem I-II Nemzeti Tankönyvkiadó 2006
- Internet-hivatkozások:
- <http://hu.scribd.com/doc/10092356/04-Az-Oszman-Birodalom-> (letöltve 2012. 10.01.)
- http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=97800004.TV
- <http://www.ktp.hu/index.php/nemzeti-jelkepek/nemzeti-jelkepek/1071-multidez-az-aranybulla>

Mellékletek

1. számú melléklet

Városi Bíróság
Nyomozási Bíró részére

A különösen jelentős kárt okozó csalás büntette (Btk. 318. § (1) (7) bekezdés a) pontja) miatt folyamatban lévő bűnügyben az Osztrák Köztársaság Eisenstadt-i Államügyészsége w számú jogsegélykérelmét az Eisenstadti Tartományi Bíróság számú lefoglalásról rendelkező határozatával és a kapcsolódó irattal mellékelten megküldöm, és

indítványozom,

hogy a bíróság 8.200.000 € fedezeti összeg biztosítására a Be. 159. § (1) és (2) bekezdése alapján – figyelemmel az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény 67/A. § (1) bekezdés b) pontjára, (2) és (4) bekezdésére - a gyanúsított tulajdonát képező ingatlan

zár alá vételét rendelje el.

Indokolás:

A rendelkezésre álló adatok alapján osztrák állampolgár megalapozottan gyanúsítható azzal, hogy közreműködésével közötti időszakban az bank AG sértettől ahol ő, mint magánügyfél-tanácsadó tevékenykedett, 8.200.000 € (kb. 2.250.000.000,-Ft) összeget kicsalt, illetve elsikkasztott. Ennek keretében kicsalt vagy hamisított ügyfélaláírásokkal a kasszáján dolgozó kollégáitól többször többtízezer Euró összeget fizettetett ki ügyfelek számlájáról, hogy ezáltal jogtalan anyagi előnyre tegyen szert. Utóbbi időben elintéztette azt is, hogy az ügyfelek számlájáról átutaltatott összesen 50.000 €-t jóval meghaladó összeget olyan számlákra, amelyek felett ő rendelkezett.

A fenti cselekmény:

1 rendbeli különösen jelentős kárt okozó csalás büntette (Btk. 318. § (1) (7) bekezdés a) pont)

megalapozott gyanújának megállapítására alkalmas.

Az Osztrák Köztársaság Eisenstadt-i Államügyészsége w számon napján jogsegélykérelmet terjesztett elő – többek között – a gyanúsított tulajdonát képező ingatlan zár alá vételére.

Ez alapján a Nemzeti Nyomozó Iroda – a Fővárosi Főügyészség számú jóváhagyása alapján – számon napján fenti ingatlanok vonatkozásában a Be. 160. § (1) bekezdése alapján biztosítási intézkedést alkalmazott, amelyet a Körzeti Földhivatal számú határozatával napján bejegyzett.

Ezt követően a Fővárosi Főügyészség a Budai Központi Kerületi Bíróságnál indítványozta fenti ingatlanok zár alá vételét, amelyet az az Európai Unió tagállamaival folytatott büntügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény (Ejt.) 67/A § (4) bekezdés I. fordulata alapján – mely szerint a tagállami igazságügyi hatóság által megküldött határozat végrehajtására az a magyar igazságügyi hatóság illetékes, amelynek területén a bizonyítási eszköz, az elkobzás alá eső dolog, illetve a vagyoneklobzás alá eső vagyon található – illetékesség hiánya miatt elutasított, ezért a Fővárosi Főügyészség napján a kapcsolódó iratanyag másolatának megküldésével számon kezdeményezte, hogy a fenti ingatlan zár alá vételét a Megyei Főügyészség indítványozza a Városi Bíróság nyomozási bírójánál.

Mivel a jogsegélykérelem mellékletét képező Osztrák Büntető Perrendtartás 115. § (2) bekezdése alapján a lefoglalás – amely a magyar büntető eljárásjog szerinti zár alá vételnek felel meg – kizárólagos bírósági hatáskörbe tartozik, a Megyei Főügyészség a jogsegélykérelem kiegészítése érdekében megkereste az osztrák igazságügyi hatóságokat, amely alapján az Eisenstadti Tartományi Bíróság számú határozatával a gyanúsított tulajdonát képező ingatlan lefoglalását 8.200.000 € fedezeti összeg biztosítására elrendelte.

Az Osztrák Büntető Perrendtartás 115. § (2) bekezdése alapján a lefoglalásról a bíróságnak az ügyészség indítványára haladéktalanul kell döntenie.

Az Ejt. 67/A. § (1) bekezdés b) pontja alapján az Európai Unió tagállamaival folytatott büntügyi együttműködés során a Magyar Köztársaság igazságügyi hatósága közvetlenül végrehajtja egy tagállami igazságügyi hatóság által az elkobzás, illetőleg a vagyoneklobzás biztosítása érdekében kibocsátott határozatot, ha azt az e törvény 3. számú melléklete szerinti formanyomtatvány tanúsítvánnyal együtt, magyar nyelven a magyar igazságügyi hatóságnak megküldték, és a vagyoneklobzás alá eső vagyon a Magyar Köztársaság területén található.

Az Ejt. 67/A § (2) bekezdése alapján a tagállami igazságügyi hatóság által kibocsátott határozatot a magyar jog szerint az ilyen határozatot kibocsátani (kényszerintézkedést elrendelni) és a végrehajtás iránt intézkedni jogosult magyar igazságügyi hatóság hajtja végre.

Az Ejt. 67/A § (4) bekezdés I. fordulata alapján a tagállami igazságügyi hatóság által megküldött határozat végrehajtására az a magyar igazságügyi hatóság illetékes, amelynek területén a bizonyítási eszköz, az elkobzás alá eső dolog, illetve a vagyoneklobzás alá eső vagyon található.

Fentiekre figyelemmel az Eisenstadti Tartományi Bíróság számú lefoglalásról rendelkező határozatával érintett ingatlan zár alá vételének végrehajtására a Városi Bíróság nyomozási bírója rendelkezik hatáskörrel és illetékességgel.

Szombathely, napján

1874. évi II. törvény

**a Nagy-Britannia és Írhon egyesült királyságával 1873 december 3-án a közönséges
 büntetések kölcsönös kiadatása iránt kötött államszerződés tárgyában¹**

1. § Ő Felsége az ausztriai császár és Magyarország apostoli királya és Ő Felsége Nagy-Britannia és Írhon egyesült királyságának királynéja közt a közbüntetések kölcsönös kiadatása tárgyában 1873. évi decemberhó 3-án kötött államszerződés elfogadtatik és az ország törvényei közé iktattatik.

Szövege a következő:

„Ő Felsége Ausztria császára, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya, és Ő Felsége Nagy-Britannia és Írhon egyesült királyságának királynéja, az igazságszolgáltatás jobb kezelése és államaik, valamint ezek hatóságának területén, a büntettek elkövetésének megakadályozása végett czélszerűnek látván, hogy oly személyek, a kik az ezen szerződésben elősorolt valamely büntetendő cselekmény elkövetésével vádoltatnak, vagy a miatt elítéltek s az igazság kiszolgáltatása elől megszöktek, határozott körülmények közt kölcsönösen kiadassanak: ezen czélból a most említett Ő Felségeik erre vonatkozó szerződés megkötésére teljhatalmazottakul kineveztek, névszerint:

következik a meghatalmazottak megnevezése

a kik, miután teljhatalmazványaikat egymással közölték s miután azokat helyeseknek s kellő alakban kiállítottaknak találták volna, a következő czikkeket állapították, illetőleg kötötték meg:

I. CZIKK

Kötelezik magukat a magas szerződő felek, hogy az ezen szerződésben meghatározott esetekben és feltételek alatt, egymásnak kölcsönösen kiadják azon személyeket, a kik az egyik fél országainak területén elkövetett büntetendő cselekmény elkövetésével vádoltatnak, vagy annak elkövetése miatt elítéltek s a másik félnek államterületén feltaláltatnak.

II. CZIKK²

Azon büntetendő cselekmények, melyek miatt a kiadás engedélyezendő, a következők:

1. Gyilkosság, a gyilkosság kísérlete.
2. Emberölés.
3. Hamis fémpénz készítése vagy valódi fémpénznek meghamisítása, hamis vagy hamisított fémpénznek kiadása vagy forgalomba hozatala.
4. Hamisítás, utánzás vagy megváltoztatás, vagy a hamisított, utánzott vagy megváltoztatott tárgynak forgalomba hozatala; a mi alatt értetnek mindazon büntények, melyek az ausztriai büntető törvények vagy pedig a magyar büntető törvények és gyakorlatok szerint a papírpénz vagy bankjegy vagy más értékpapír utánzásának vagy meghamisításának, ugyszintén másnemű hamis köz- vagy magánokiratok készítésének vagy a valódiak meghamisításának, hasonlóképen ily utánzott, hamis vagy hamisított okiratok szándékos használatának vagy forgalomba hozatalának büntetteit képezik.
- Ezen büntettek létezése, a mennyiben a kiadás Ausztriából kívántatnék, az ausztriai büntető törvénykönyv, a mennyiben pedig Magyarországból kívántatnék, a Magyarországhban hatályban lévő törvények és gyakorlat szerint állapítandó meg.
5. Lopás és sikkasztás.
6. Pénznek vagy egyéb dolgoknak álnok ámitgatások (csalás) általi szerzése.
7. Csalárd bukás, mely magában foglalja azon cselekményeket, melyek, ha a kiadás Ausztriából kívántatnék, az ausztriai büntető törvénykönyv szerint csalást, ha pedig Magyarországból kívántatnék a kiadás, a magyar törvények szerint hamissággal párosult bukást képeznek.
8. Kezelők, megbízottak, bankárok, ügynökök, czégvezetők, gyámok, gondnokok, társulati előljárók, tagok vagy hivatalnokok által elkövetett hűtlen eljárás, a mennyiben ezen hűtlenség a fennálló törvények szerint büntetendő cselekményt képez.
9. Erőszakos nemi közösülés.
10. Elragadás.
11. Gyermekrablás, emberrablás és törvénytelen letartóztatás.
12. Lakházakba vagy azokhoz tartozó melléképületbe büntett elkövetésének szándékával való betörés vagy behatolás, akár nappal (house breaking), akár éjnek idején (burglary).
13. Szándékos gyújtogatás.
14. Rablás, erőszak vagy fenyegetés alkalmazásával.
15. Zsarolás.
16. A tengeren levő hajónak szándékos elsüllyesztése vagy elpusztítása, ezen büntett elkövetésének kísérlete.
17. Nyílt tengeren levő hajón létező személyeknek megtámadása, ölési vagy súlyos testi sértési szándékkal.
18. Tettelegességgel járó ellenszegülés (revolte) a nyílt tengeren levő hajónak vezetője ellen, ha két vagy több személy által követtetik el, ugyszintén ily ellenszegülésre való szövetkezés.
19. Hamis eskü és hamis esküre csábítás.
20. Idegen tulajdon gonosz akaratú megsértése, mennyiben mint büntett üldözendő.

¹ Kihirdetve: 1874. III. 26.

² Az utolsó bekezdést beiktatta: 1937. évi XXIII. törvénnyel kihirdetett Pótszerződés 1. cikk.

Az elősorolt büntetendő cselekményekben tett előtti vagy utáni részesség miatt a kiadásnak szintén van helye, ha a részességre mindkét szerződő fél törvényei büntetést állapítanak meg.

Mind ezen esetekben a kiadásnak az osztrák-magyar államokból csak azon feltétel alatt lesz helye, ha a büntettek, mennyiben Ausztriában követettek el, az ausztriai büntető törvénykönyv szerint, ha pedig Magyarországon követettek volna el, a Magyarországon hatályban levő törvények és gyakorlat szerint büntettet képeznének; Nagy-Britanniából azonban a kiadásnak csak azon feltétel alatt lesz helye, ha a büntettek, a mennyiben azok Angolországban vagy az angol hatóság területén követettek volna el, az 1870-ik és 1873-ik évi kiadási törvény értelmében kiadási büntetést képeznének.

A megkeresett Magas Szerződő Fél szabad elhatározásából kiadást engedélyezhet olyan cselekményért is, amely miatt e cikk előbbi rendelkezései szerint a kiadás nem kötelező ugyan, a cselekmény azonban mindkét Magas Szerződő Félnek törvényei szerint legalább kétévi szabadágvesztésbüntetéssel büntethető olyan büntett vagy vétség, amely miatt az említett törvények értelmében a kiadás engedélyezésének helye van.

III. CZIKK

A magas szerződő felek soha és semmi szín alatt sem kötelezettek saját alattvalóik kiadásának engedélyezésére.

IV. CZIKK

Nincs helye a kiadásnak, ha azon személy, a kinek Ausztriából vagy Magyarországból való kiadása kívántatik, az osztrák-magyar monarchia valamelyik országában, vagy pedig azon személy, a kinek kiadása Nagy-Britanniából kívántatik, az egyesült királyságban, ugyanazon büntetendő cselekmény miatt, mely miatt kiadása kívántatik, vizsgálat alatt állott és azon eljárás meg lett szüntetve, vagy az illető egyén még vizsgálat alatt áll vagy már megbüntetve lett.

Ha a személy, a kinek kiadása kívántatik, azon állam területén, a melyen tartózkodik, valamely más büntetendő cselekmény miatt vizsgálat vagy büntetés alatt áll: ezen esetben kiadása azon időre halasztandó, midőn ellene a vizsgálat befejeztetett vagy midőn büntetését kiállotta.

Ha az egyén, kinek kiadása kéretek, magánjogi kötelezettségek miatt perben állana vagy visszatartatnék, kiadása ennek ellenére is eszközözlendő, fennmaradván a sértett félnek abbéli joga, hogy követelését az illetékes hatóság előtt érvényesítse.

V. CZIKK

A kiadás nem eszközözlendő, ha azon büntetendő cselekményre nézve, mely miatt a kiadás kívántatik, az erre megkeresett állam törvényei szerint a bűnvádi eljárás elévülésétől nem indítható meg vagy a büntetés ugyanezen okból nem hajtható végre.

VI. CZIKK

A menekült büntettes nem adandó ki, ha a büntetendő cselekmény, mely miatt kiadása kívántatik, politikai jelleggel bír, vagy ha igazolja azt, hogy kiadása valósággal politikai természetű büntett vagy vétség miatti üldöztetése vagy megbüntetése céljából kívántatik.

VII. CZIKK

Ha azon egyén, kinek kiadása a szerződő felek egyike által a jelen szerződés értelmében kívántatik, egy vagy több más állam által is, az ezek területén elkövetett más büntettek miatt szintén kiadatni kívántatik: ez esetben az azon kormányoknak adandó ki, a melynek területén a súlyosb törvényszegést követte el; ha pedig az általa elkövetett büntetendő cselekménynek súlyossága között nem lenne különbség, vagy végre, ha kétes lenne, hogy melyik a súlyosabb büntetendő cselekmény: azon kormánynak adandó ki, mely legelőbb intézte a kiadás iránti megkeresést.

VIII. CZIKK

A kiadott személy azon államban, melynek kiadatott, a kiadását megelőző időben elkövetett más büntetendő cselekmény miatt, vagy más tények alapján, mint azok, a melyek miatt kiadatott, semmi szín alatt sem tartható fogságban vagy vonható vizsgálat alá; kivéven ha kiadása után alkalma volt azon országba visszatérni, a melyből kiadatott, s ezen alkalmat nem használta fel; vagy ha visszatért ugyan, de önként ismét azon országba ment, a melynek egyszer már kiadva lett.

A kiadás után elkövetett büntetendő cselekményekre ezen határozat nem alkalmazható.

IX. CZIKK

A kiadás iránti megkeresések a magas szerződő felek diplomatiai ügynökei által terjesztendők elő.

A kiadás iránti megkereséssel előterjesztendők: a kiadást szorgalmazó állam illetékes hatósága által kibocsátott elfogatási parancs és oly bizonyítékok, melyek, ha a büntetendő cselekmény ott követetett volna el, a hol a vádlott feltaláltatik, ezen helynek törvényei szerint vádlottnak elfogatását igazolnák.

Ha a kiadás iránti megkeresés már elítélt személyre vonatkozik: előterjesztendő a kiadást szorgalmazó állam illetékes bírósága által az elítélt ellen hozott büntető ítélet.

A kiadás iránti megkeresés vádlott meg nem jelenése folytán hozott ítéletre (in contumaciam) nem alapítható.

X. CZIKK

Ha a kiadás iránti megkeresés a fentebbi határozványok értelmében alapos, a megkeresett állam illetékes hatóságai kötelesek, a szökevény letartóztatása iránt intézkedni.

Ezután a letartóztatott egyén az illetékes bíró elé vezetetik, ki akképen köteles őt kihallgatni és az eset előzetes vizsgálatát teljesíteni, mint ha az elfogadás belföldön elkövetett büntetendő cselekmény miatt történt volna.

XI. CZIKK¹

A menekült büntettes azon felül sürgős esetekben elfogható rendőrbíró, békebíró vagy a szerződő államok bármelyikében erre illetékes más hatóság által oly feljelentések, panaszok, bizonyítékok alapján, vagy oly nyomozatok után kibocsátott elfogatási parancsra, melyek az elfogatási parancsot kibocsátó személynek véleménye szerint a menekültnek elfogatását azon esetben indokolná, ha a cselekmény azon helyen követett volna el, vagy az ítélet ott hozott volna, a hol ezen többség létezik.

Föltételeztik azonban, hogy a kiadás iránt megkeresés a megkereső állam diplomáciai képviselője által az ezen szerződés IX. cikkének megfelelő módon a legrövidebb idő s legfőlebb egy hónap alatt elő fog terjesztetni, ellenkező esetben az elfogott szabadon bocsáttatik.

XII. CZIKK

A kiadás csak az elfogadás utáni 15 nap lejártával és csak az esetben eszközölhetik, ha a bizonyítékok elegendőnek találtak arra, hogy az elfogott elleni fővizsgálatnak elrendelését, ha a büntetendő cselekmény a megkeresett állam területén követett volna el, ezen állam törvényei szerint indokolják vagy azt bizonyítják, hogy az elfogott egyén ugyanaz azzal, a ki a megkereső állam bíróságai által elítéltetett.

XIII. CZIKK

A megkeresett állam hatóságai kötelesek a fennebbi határozatok szerint általuk teljesítendő bírálatnál, a másik államban jegyzőkönyvbe vett eskü alatti tanuvallomásoknak, ugyszintén ily eredeti tanuvallomási jegyzőkönyvek másolatainak, valamint az elfogatási parancsoknak és büntető ítéleteknek teljes bizonyító erőt tulajdonítani; feltéve, hogy ezen iratok azon állam valamelyik bírójára, felsőségi személye vagy hivatalnokára által irattak alá és megesketett tanu által vagy az igazságügyminiszter vagy más államminiszter hivatali pecsétjével hitelesítették.

XIV. CZIKK

Ha a menekült letartóztatásától számított két hó alatt a kiadás engedélyezésére szükségelt bizonyítékok nem közöltetnének, a letartóztatott egyén szabad lábra helyezendő.

XV. CZIKK

Mindazon zár alá vett tárgyak, melyek a kiadandó egyén elfogatásakor ennek birtokában találtak, ha azoknak kiadását a megkeresett állam illetékes hatóságai elrendelték, a büntetéssel együtt szolgáltatandók ki, s ezen kiszolgáltatás nem csupán vádlott vagyonára s az általa eltulajdonított tárgyakra, hanem mindazon dolgokra kiterjed, a melyek a büntetendő cselekmény bebizonyítására szolgálhatnak.

Ha a már engedélyezett kiadás a kiadatni kívánt egyén szökése vagy halála miatt nem is hajtható végre, a fennírt tárgyak mégis kiadandók.

XVI. CZIKK

A szerződő felek mindegyike viseli azon költségeket, melyek az ezen szerződés értelmében kiadandó egyéneknek a kiadó állam területén eszközölt elfogatása, letartóztatása és saját határáig való elszállítása által okoztatnak.

XVII. CZIKK

A jelen szerződés határozatai érvényesülnek a Nagy-Britanniai Felsőház és a Magyarországi Felsőház gyarmataiban és kültartományaiban is.

Az ezen gyarmatok vagy kültartományok valamelyikébe menekült büntettes kiadása iránti megkeresés az osztrák-magyar monarchia consulságának az illető gyarmatban vagy kültartományban székelő legfőbb hivatalnokára által a gyarmat vagy tartomány helytartójához vagy legfőbb hatóságához intézendő.

A helytartó vagy az illető legfőbb hatóság köteles ily megkeresésre, lehetőleg a jelen szerződés határozatai szerint eljárni, szabadságában állandóan azonban a kiadást vagy eszközölni, vagy pedig a felmerült esetről saját kormányához jelentést tenni.

Ő Nagy-Britanniai Felsőház mindazonáltal szabadságában áll, gyarmataiban és kültartományaiban az osztrák-magyar monarchia oda menekült alattvalóinak kiadását a jelen szerződés határozataival lehetőleg azonos alapon külön intézkedések által szabályozni.

Oly megkeresések elintézésénél, melyek ő Nagy-Britanniai Felsőház valamely gyarmatából vagy kültartományából megmenekült büntettesek kiadására vonatkoznak, a jelen szerződés fentebbi cikkeinek határozatai alkalmazandók.

¹ A második bekezdés szövegét megállapította: 1902. évi XVIII. törvénnyel kihirdetett Pótnyilatkozat.

XVIII. CZIKK

A jelen szerződés tíz nappal a magas szerződő felek törvényei által megszabott módon eszközölt kihirdetése után lép hatályba.

Ezen szerződés a magas szerződő felek bármelyike által felmondható, de felmondása után még hat hónapig érvényben marad.

E szerződés megerősítendő s a megerősítések a lehető legrövidebb idő alatt kölcsönösen Bécsben kicserélendők.

Minek hiteléül a jelen szerződést a mindkét rész teljhatalmazottjai aláírták és pecsétjükkel ellátták.

Aldíráások"

2. § A fentebbi szakaszban meghatározott államszerződés a magyar állam területén csak az esetben lép hatályba, ha az Ő császári és apostoli királyi Felsége, valamint Ő Felsége Nagy-Britannia és Írhon királynéja által megerősítettik s a megerősítéssel ellátott példányok kölcsönösen kicseréltetnek.

3.számú melléklet

Ügyészség
szám

Republike Srbije
MINISTARSTVO PRAVDE

11000 Beograd

Nemanjina 22-26

Tisztelt Hölgem/ Uram!

A Strasbourgban 1959. április hó 20. napján aláírt, a kölcsönös büntügyi jogsegélyről szóló Európai Egyezmény 1. Cikk 1/, illetőleg 3. Cikk 1/ bekezdéseiben foglaltak alapján jogsegély keretében kérem tanúkihallgatások fogantatását és az azokról készült jegyzőkönyveknek a Városi Ügyészsége részére való megküldését a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 290. paragrafus (1) bekezdés a) pontjába ütköző és aszerint minősülő a hitelezők kielégítésének megghiúsításával elkövetett csődbüntett miatt a Vám- és Pénzügyőrség Regionális Nyomozó Hivatal Megyei Osztályán büntügyi számon ellen folyamatban lévő bűnügyben történő felhasználás végett.

(aki)

megalapozottan gyanúsítható az alábbi bűncselekmény elkövetésével:

A Megyei Bíróság napján kelt, és napján jogerős számú végzésével elrendelte az Korlátolt Felelősségű Társaság () felszámolását, melynek ügyvezetője gyanúsított volt.

A felszámolás kezdőnapját megelőző napra készített zárómérlegben a követelések között 41.800.000,- Forint összegben két rövid lejáratú kölcsön található. A rendelkezésre álló iratok szerint gyanúsított két szerb magánszemélynek 2004. december 30. napján 21.000.000,-Forint kölcsönt, míg 2006. augusztus 25. napján 20.800.000,- Forint kölcsönt adott, melyekről német nyelvű szerződések készültek.

A nyomozás során felmerült annak megalapozott gyanúja, hogy a fenti kölcsönszerződések az ésszerű gazdálkodás követelményeinek nem felelnek meg, mely magatartásával a gyanúsított az Korlátolt Felelősségű Társaság vagyonát 41.800.000,-Forint összeggel csökkentette, az Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság hitelezőinek kielégítését ezen összeg erejéig megghiúsította.

gyanúsított fenti cselekménye:

1 rendbeli a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 290. paragrafus (1) bekezdés d) pontjába ütköző és aszerint minősülő a hitelezők kielégítésének megghiúsításával elkövetett csődbűncselekmény büntette.

megalapozott gyanújának megállapítására alkalmas.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 290. paragrafus (1) bekezdés d) pontja szerinti a hitelezők kielégítésének megghiúsításával elkövetett csődbűncselekmény büntetett az valósítja meg, aki az ésszerű gazdálkodás követelményeivel ellentétesen vagyontát ténylegesen vagy színleg csökkenti, és ezzel a hitelezői kielégítését részben vagy egészben megghiúsítja.

A tényállás felderítése érdekében szükséges annak tisztázása, hogy a fenti kölcsönösszegek átadása ténylegesen megtörtént-e, illetve az milyen körülmények között, milyen feltételek mellett, milyen jogi garanciákkal történt meg, ezért kérjük az alábbi nyomozati cselekmények elvégzését:

(lakcíme:) és

(lakcíme:)

szerb állampolgárok felkutatását és tanúkenti kihallgatását az alábbi körülményekre:

- Ismerik-e G. olasz állampolgár gyanúsítottat, hogyan ismerkedtek meg, milyen kapcsolatban álltak, hányszor és mikor találkoztak vele az elmúlt 5 évben.
- Kapcsolatban álltak-e az Korlátolt Felelősségű Társasággal.
- Kaptak-e kölcsönt az Korlátolt Felelősségű Társaságtól, mikor, mekkora összegben, milyen célból, a visszafizetés körülményeiről hogyan állapodtak meg.
- A bemutatott kölcsönszerződéseket ők írták-e alá, az valós esemény-e.
- A kölcsön visszafizetése tárgyában mi történt.

Ezen nyomozati cselekmények elvégzése azért szükséges, mert így tisztázható, hogy a fenti kölcsönszerződések megkötésére ténylegesen sor került-e, illetve azoknak volt-e bármiféle ésszerű gazdasági háttere.

A tanúkihallgatások során a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény alábbi rendelkezéseit kell betartani:

85. paragrafus:

- (1) A tanúkat egyenként kell kihallgatni.
- (2) A kihallgatás kezdetén meg kell kérdezni a tanútól a nevét, a születési idejét és helyét, anyja nevét, a lakóhelyének és tartózkodási helyének címét, a foglalkozását, a személyazonosító okmány számát, valamint azt, hogy a terhelttel vagy a sértettel rokoni viszonyban van-e, vagy hogy az ügyben más okból érdekelt vagy elfoglalt-e. Ezekre a

kérdésekre a tanú akkor is köteles válaszolni, ha egyébként a vallomástételt megtagadhatja.

- (3) A kihallgatás elején tisztázni kell, hogy nincs-e a tanú vallomástételének akadálya (81-82. paragrafus). Ha a tanú vallomástételének nincs akadálya, figyelmeztetni kell arra, hogy köteles a legjobb tudomása és lelkiismerete szerint az igazat vallani, továbbá arra, hogy a hamis tanúzást és a mentő körülmény elhallgatását a törvény szabadságvesztéssel rendeli büntetni. A figyelmeztetést, valamint a tanúnak a figyelmeztetésre adott válaszát szó szerint kell jegyzőkönyvbe venni. A figyelmeztetés és a figyelmeztetésre adott válasz szó szerinti jegyzőkönyvezésének elmaradása esetén a tanú vallomása bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.
- (4) A tanú kihallgatásánál jelen lehet az érdekében eljáró ügyvéd, aki a tanúnak felvilágosítást adhat a jogairól, de más tevékenységet nem végezhet, és a vallomást nem befolyásolhatja. A kihallgatást követően az arról készült jegyzőkönyvet megtekintheti, és észrevételeit írásban vagy szóban előterjesztheti.

81. paragrafus:

- (1) Nem hallgatható ki tanúként
 - a) a lelkész, illetőleg az egyházi személy arról, amire a hivatásánál fogva titoktartási kötelezettsége áll fenn,
 - b) a védő arról, amiről mint védő szerzett tudomást, vagy amit a terhelttel védői minőségében közölt,
 - c) akitől a testi vagy szellemi állapota miatt nyilvánvalóan nem várható helyes vallomás,
 - d) a hatósági tanú olyan tényekre, adatokra, körülményekre nézve, amelyre titoktartási kötelezettség terheli, és ez alól a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság nem mentette fel.
- (2) Államtitoknak vagy szolgálati titoknak minősülő tényről nem hallgatható ki tanúként az, aki a titoktartási kötelezettség alól nem kapott felmentést.

82. paragrafus:

- (1) A tanúvallomást megtagadhatja
 - a) a terhelt hozzátartozója,
 - b) az, aki a (4) bekezdés esetét kivéve magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, az ezzel kapcsolatos kérdésben, akkor is, ha a tanúvallomást az a) pont alapján nem tagadta meg,
 - c) - a 81. paragrafus (2) bekezdésében foglalt titoktartási kötelezettség esetét ide nem értve - az, aki a foglalkozásánál vagy közmegbízatásánál fogva titoktartásra köteles, ha a tanúvallomással a titoktartási kötelezettségét megsértené, kivéve, ha ez alól a külön jogszabály szerint jogosult felmentette, vagy külön jogszabály szerint a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság megkeresésére a titoktartási kötelezettség alá eső adat továbbítása a felmentésre jogosult számára kötelező.
- (2) A tanút a kihallgatása elején a mentességi okokra és a jogaira figyelmeztetni kell. A figyelmeztetést, valamint a tanúnak a figyelmeztetésre adott válaszát szó szerint kell jegyzőkönyvbe venni. A figyelmeztetés és a figyelmeztetésre adott válasz szó szerinti jegyzőkönyvezésének elmaradása esetén a tanú vallomása bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.
- (3) A megtagadás jogosságáról az eljáró bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság határoz.
- (4) A tanúvallomást az (1) bekezdés b) pontja alapján nem tagadhatja meg az, aki a kérdésre adott válasszal önmagát olyan bűncselekmény elkövetésével vádolná, amely miatt

- a) vele szemben a feljelentést a 175. paragrafus (1) bekezdése alapján elutasították,
- b) vele szemben a nyomozást a 190. paragrafus (1) bekezdésének f) pontja vagy a 192. paragrafus (1) bekezdése alapján megszüntették,
- c) vele szemben a büntetőeljárást tevékeny megbánás miatt megszüntették [221/A. paragrafus (7) bekezdése, 267. paragrafus (1) bekezdés l) pont, 332. paragrafus (1) bekezdés f) pont],
- d) vele szemben a büntetőeljárást a 226. paragrafus (1)-(2) bekezdése vagy a 332. paragrafus (1) bekezdésének g) pontja alapján megszüntették, illetőleg
- e) a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény Különös Része alapján a hatósággal történő együttműködése folytán nem büntethető.

88. paragrafus:

- (1) A kihallgatása során a tanú a hozzá intézett kérdésekre válaszol, de arra is módot kell neki adni, hogy a vallomását összefüggően előadja; ennek során - a tanú védelmére vonatkozó szabályok figyelembevételével - tisztázni kell azt is, hogy a tanú az általa elmondottakról miként szerzett tudomást. Ha a tanú vallomása eltér a korábbi vallomásától, ennek okát tisztázni kell. Az eljárás azonos szakaszában a tanú újabb kihallgatásánál a személyi adatokat - ha azok nem változtak - nem szükséges rögzíteni.
- (2) A tanú kérelmére a vallomásának egyes részeit szó szerint kell jegyzőkönyvbe venni.

96. paragrafus:

- (1) A tanú, illetőleg az érdekében eljáró ügyvéd kérelmére vagy hivatalból elrendelhető, hogy a tanú személyi adatait [85. paragrafus (2) bekezdése] - a nevén kívül - az iratok között elkülönítve, zártan kezeljék. Kivételesen indokolt esetben a tanú nevének zárt kezelése is elrendelhető. Ezekben az esetekben a tanú zártan kezelt adatait csak az ügyben eljáró bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság tekintheti meg.
- (2) Ha a tanú személyi adatainak zárt kezelését rendelték el, ettől kezdve
 - a) az eljárást folytató bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság biztosítja, hogy a tanú zártan kezelt adatai az eljárás egyéb adataiból ne váljanak megismerhetővé,
 - b) a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság a tanú személyazonosságát az azonosításra alkalmas iratok megtekintésével állapítja meg,
 - c) a személyi adatok zártan kezelésének megszüntetésére csak a tanú beleegyezésével kerülhet sor.
- (3) A tanú személyi adatai zárt kezelésének elrendelésétől kezdve a büntetőeljárásban részt vevőknek a tanú személyi adatait tartalmazó iratról olyan másolat adható, amely a tanú személyi adatait nem tartalmazza.

Mellékelten megküldöm a fent hivatkozott 2 német nyelvű kölcsönszerződés másolati példányát.

Megragadom az alkalmat, hogy ezúton is mély tiszteletemet és nagyrabecsülésemet fejezzem ki a Szerb Köztársaság Igazságügyi Minisztériumának.

Tisztelettel:

Szombathely, napján

Ügyészség
szám

Okrožno sodisce Maribor

Maribor

2000 Sodna ulica 14.

Igen Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A Strasbourgban 1959. április 20. napján kelt, és az 1994. évi XIX. törvénnyel kihirdetett, a kölcsönös bünygyi jogsegélyről szóló Európai Egyezmény II. Cikke, az Európai Unió tagállamaival folytatott bünygyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény III. fejezete, az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bünygyi jogsegélyről szóló, 2000. május 29-én kelt egyezmény és az egyezmény 2001. október 16-án kelt kiegészítő jegyzőkönyve kihirdetéséről szóló 2005. évi CXVI. törvény 6. cikke, valamint a nemzetközi bünygyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény 72. §-a alapján jogsegély keretében kérem iratok lefoglalását, tanúkihallgatás foganatosítását és a beszerzett iratoknak, valamint a tanúkihallgatásokról készült jegyzőkönyveknek a Szombathelyi Városi Ügyészsége részére való megküldését a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 318. § (1) bekezdésébe ütközö és az (5) bekezdés a) szerint minösülő csalás büntettének a 16. § szerinti kísérlete és más büncselekmények miatt a Vám- és Pénzügyörség Regionális Nyomozó Hivatal Megyei Osztályán bü. számon és társai ellen folyamatban lévő bünygyben történő felhasználás végett.

(aki)

megalapozottan gyanúsítható azzal, hogy az ismeretlen személy által a Bt. és a Bt. nevében kiállított sorszámu hamis készpénzfizetési számlák lekönyvelésével és az általános forgalmi adó és személyi jövedelemadó-bevallásban való felhasználásával a 2005-2006. évben 4.866.000,-Ft-ot kísérelt meg jogosulatlanul visszaigényelni, valamint az általános forgalmi adóbevételt 742.000,-Ft-tal csökkentette.

gyanúsított fenti cselekményei:

- 1 rendbeli a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 318. § (1) bekezdésébe ütközö és az (5) bekezdés a) pontja szerint minösülő csalás büntettének a 16. §-a szerinti kísérlete,
- 1 rendbeli a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdésébe ütközö és a (2) bekezdése szerint minösülő adócsalás büntette,
- 1 rendbeli a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 289. § (1) bekezdés a) és b) pontjába ütközö és aszerint minösülő a számvitel rendje megsértésének vétsége,

1 rendbeli a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 276. §-ba ütköző és aszerint minősülő magánokirat-hamisítás vétsége

megalapozott gyanújának megállapítására alkalmasak.

A tényállás felderítése érdekében szükséges annak tisztázása, hogy az és sorszámu készpénzfizetési számlákon szereplő munkagépek ténylegesen megvásárlásra kerültek-e, ezért kérjük az alábbi nyomozati cselekmények elvégzését:

1.) szám alatti lakos, szlovén állampolgár, telefonszáma:) tanúkenti kihallgatása szükséges az alábbi kérdésekre:

- 2006. április 28.–szeptember 1. napja közötti időszakban mivel foglalkozott, foglalkozott-e földmunkákkal, földmunkagépek bérlésével?
- Ismeri-e magyar állampolgárt, ha igen, hogyan került velük kapcsolatba?
- A bemutatott bérleti szerződéseket felismeri-e, a szerződéseken szereplő aláírások öntől származnak-e.
- Amennyiben igen, úgy a bemutatott bérleti szerződéseken szereplő Caterpillar C-428 típusú (alvázsám:), JCB 4CX Pr12 típusú (alvázsám:) és JCB 4CX Pr12 típusú (alvázsám:) használt földmunkagépekkel hogyan került kapcsolatba?
- Történt-e ezen gépekkel munkavégzés, ha igen, hol?
- A fenti gépek Szlovéniába történő kiszállítása hogyan történt, azt ki végezte, arról milyen okmányokkal rendelkezik, azok másolati példányát bocsássa a hatóság rendelkezésére.
- A gépekért fizetett bérleti díj összege mennyi volt, és milyen módon, kinek a részére került kiegyenlítésre, azt ezt igazoló pénzügyi bizonylatok másolati példányát kérem, bocsássa a hatóság rendelkezésére.

A tanú kihallgatására vonatkozó szabályok a magyar Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény szerint a következők:

79. § (3) bekezdés: a tanú kérelmére a megjelenésével felmerült költséget a külön jogszabályban meghatározott mértékben az eljáró bíróság, ügyész, vagy nyomozó hatóság megállapítja és megtéríti. Erre a tanút az idézésben, valamint a kihallgatásának befejezésekor figyelmeztetni kell.
80. §: a tanú érdekében meghatalmazott ügyvéd járhat el, ha a tanú a jogairól való felvilágosítás céljából ezt szükségesnek tartja. A tanút erről az idézésben tájékoztatni kell.
81. § (1) bekezdés: nem hallgatható ki tanúként
- a) a lelkész, illetőleg az egyházi személy arról, amire a hivatásánál fogva titoktartási kötelezettsége áll fenn,
 - b) a védő arról, amiről mint védő szerzett tudomást, vagy amit a terhelttel védői minőségében közölt,
 - c) akitől a testi, vagy szellemi állapota miatt nyilvánvalóan nem várható helyes vallomás.
82. § (1) bekezdés: a tanúvallomást megtagadhatja
- a) a terhelt hozzátartozója,
 - b) az, aki magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, az ezzel kapcsolatos kérdésben akkor is, ha a tanúvallomást az a) pont alapján nem tagadta meg.

A tanút a kihallgatása elején a mentességi okokról tájékoztatni és jogaira figyelmeztetni kell. A figyelmeztetést, valamint a tanúnak a figyelmeztetésre adott válaszát jegyzőkönyvbe kell venni. A figyelmeztetés elmaradása esetén a tanú vallomása bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.

85. § (2) *bekezdés*: a kihallgatás kezdetén meg kell kérdezni a tanútól a nevét, a születési idejét és helyét, anyja nevét, a lakóhelyének és tartózkodási helyének címét, a foglalkozását, a személyazonosító okmány számát, valamint azt, hogy a terhelttel, vagy a sértettel rokoni viszonyban van-e, vagy hogy az ügyben más okból érdekelt, vagy elfogult-e. Ezekre a kérdésekre a tanú akkor is köteles válaszolni, ha egyébként a vallomástételt megtagadhatja.

85. § (3)-(6) *bekezdés*:

- a kihallgatás elején tisztázni kell, hogy nincs-e a tanú vallomástételének akadálya. Ha a tanú vallomástételének nincs akadálya, figyelmeztetni kell arra, hogy köteles a legjobb tudomása és lelkiismerete szerint az igazat vallani, továbbá figyelmeztetni kell a hamis tanúzás következményeire. A figyelmeztetést, valamint a tanúnak a figyelmeztetésre adott válaszát jegyzőkönyvbe kell venni.
- A tanú kihallgatásánál jelen lehet az érdekében eljáró ügyvéd, aki a tanúnak felvilágosítást adhat a jogairól, de más tevékenységet nem végezhet, és a vallomást nem befolyásolhatja. A kihallgatást követően az arról készült jegyzőkönyvet megtekintheti, és észrevételeit írásban, vagy szóban előterjesztheti.
- A bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság engedélyezheti, hogy a tanú a szóbeli kihallgatását követően, vagy helyette írásban tegyen vallomást. Ebben az esetben a tanú a vallomását saját kezűleg leírja és aláírja, az elektronikus okirat formájában elkészített vallomását minősített elektronikus aláírással látja el, vagy a tanúnak a más módon leírt vallomását bíró, vagy közjegyző hitelesíti.
- Ha a tanú szóbeli kihallgatás nélkül, vagy a szóbeli kihallgatást követően írásban tesz vallomást, az írásbeli vallomásból ki kell tűnnie, hogy a tanú a vallomást a vallomástétel akadályainak, valamint a hamis tanúzás következményeinek ismeretében tette meg. Erre a tanút az írásbeli vallomás megtételének engedélyezésével egyidejűleg, a vallomástétel akadályainak és a hamis tanúzás következményeinek ismertetésével figyelmeztetni kell.

88. § (1)-(2) *bekezdés*:

- A kihallgatása során a tanú a hozzá intézett kérdésekre válaszol, de arra is módot kell adni neki, hogy a vallomását összefüggően előadja; ennek során – a tanú védelmére vonatkozó szabályok figyelembe vételével – tisztázni kell azt is, hogy a tanú az általa elmondottakról miként szerzett tudomást.
- A tanú kérelmére a vallomásának egyes részeit szó szerint kell jegyzőkönyvbe venni.

2.) Az tanú által rendelkezésre bocsátandó, a jogsegélykérelem mellékleteként megküldött bérleti szerződéseken szereplő Caterpillar C-428 típusú (alvázsám:), JCB 4CX Pr12 típusú (alvázsám:) és JCB 4CX Pr12 típusú (alvázsám:) használt földmunkagépek Szlovéniába történő kiszállításáról kiállított okmányok, valamint azok után bérleti díj kifizetését igazoló pénzügyi bizonylatok másolati példányát kérem, szíveskedjék a mellékelt határozat szerint

lefoglalni és a tanúkihallgatásokról készült jegyzőkönyvvvel együtt a Ügyészség (Magyarország,) részére megküldeni.

Ezen nyomozati cselekmények elvégzése azért szükséges, mert gyanúsított védekezése ezen okiratok és tanúvallomás alapján ellenőrizhető.

Mellékelten megküldöm a gyanúsított és tanú között a Caterpillar C-428 típusú (alvázsám:), JCB 4CX Pr12 típusú (alvázsám:) és JCB 4CX Pr12 típusú (alvázsám:) használt földmunkagépekre napján megkötött magyar nyelvű bérleti szerződések másolati példányát, valamint a Városi Ügyészség számú, lefoglalás elrendeléséről szóló határozatát.

Ezúton is megragadom a lehetőséget arra, hogy a Maribori Ügyészségnek nagyrabecsülésemet és jókívánságaimat kifejezzem.

Szombathely,napján

vezető ügyész

Tartalomjegyzék

1.BEVEZETŐ GONDOLATOK.....	1
2.AZ ADÓFIZETÉS TÖRTÉNETÉNEK RÖVID ÁTTEKINTÉSE.....	4
2.1.ÓKOR	5
2.2.KÖZÉPKOR-KORA ÚJKOR	6
2.3.TÖRÖK BIRODALOM	7
2.4.HAZÁNK	8
2.4.1.A Csemegi- kódex.....	9
2.4.2.A II. Világháborút követő időszak.....	10
2.5.„EGY ELFELEDETT ADÓCSALÁS”	11
3.A KÖLTSÉGVETÉSI CSALÁS TÖRVÉNYI TÉNYÁLLÁSA.....	14
3.1.FOGALMAK.....	15
3.2.I. ALAPESET	17
3.3.II. ALAPESET.	19
3.4.III. ALAPESET	20
4.AZ ÁFA- CSALÁS ELKÖVETÉSÉNEK EGYIK LEGGYAKORIBB MÓDJA ÉS ANNAK KRIMINALISZTIKAI HÁTTERE	21
4.1.A KÖRHINTACSALÁS („AZ ELTŰNŐ KERESKEDŐK CSALÁSA”).....	21
4.2.A BŰNCSELEKMÉNY NYOMOZÁSÁNAK KRIMINALISZTIKAI HÁTTERE	23
4.2.1.Nyomozási terv.....	24
4.2.2.Adatkérés	25
4.2.3.Házkutatás, lefoglalás.....	27
4.2.4.Szakértő kirendelése.....	28
4.2.5.Tanúkihallgatás.....	29
4.2.6.Gyanúsított-kihallgatás.....	31
4.2.7.A gyanúsítás.....	32
4.2.8.A nyomozás befejezése	32
5.A „VÁLTOZÁSOK” KORA	33
5.1.HAZAI FÖLDÖN	33
5.1.1.Jogszábiályi háttér:.....	33
5.1.2.Szakirodalom:	33
5.1.3.Az állomány felkészültsége:	34
5.2.NEMZETKÖZI TÉREN	35
IRODALOMJEGYZÉK	37
MELLÉKLETEK.....	38
TARTALOMJEGYZÉK	52